

ÚJ

KÖZNEVELÉS

2023. SZEPTEMBER | 79. ÉVF. 7. SZÁM

Alexa és *Alexa*
Mercédesz *Péter*

Bonis Bona díjas tehetséggondozó pedagógusok

VERSENYEK, PÁLYÁZATOK

OKTATÁSI
HIVATAL

WEÖRES SÁNDOR

Kezdődik az iskola

Könyv, toll, tinta, ceruza,
rontom-bontom,
kezdődik az iskola,
csak aszondom.

Énekóra, la-la-la,
rontom-bontom,
reng a terem ablaka,
csak aszondom.

Kora reggel rohanás,
rontom-bontom,
nem könnyű a tanulás,
csak aszondom.

Tornaóra egy-kettő,
rontom-bontom,
leszakad a háztető,
csak aszondom.

Tízpercben nagy futkosás,
rontom-bontom,
torkod fájdul, ne kiálts,
csak aszondom.

Kintről benéz egy szamár,
rontom-bontom,
iskolába sose jár,
csak aszondom.

Zsemlye és vajaskenyér,
rontom-bontom,
morzsát szedhet az egér,
csak aszondom.

Ki lesz a bajnok?

Szöveg: **Indri Dániel Janisz** főszerkesztő | Fotó: Dömölky Dániel

Évezredek óta bennünk van a versenyszellem, az, hogy összemérjük tudásunkat, erőnket, állóképességünket. Már az őskorban is megfigyelhető volt ez a magatartás, de gondoljuk csak az ókori olimpiákra, vagy akár a hatalomért folytatott évszázados harcokra.

A versenyzés tehát belénk van kódolva, ennek pedig kiváló terepe az iskolai környezet, ahol a klasszikus mester és tanítványa kapcsolat keretében készítik fel a pedagógusok a diákokat a különféle megmérettetésekre.

A hónap témája ezúttal tehát a versenyek, pályázatok. Címlapunkon ennek megfelelően egy nem mindennapi pedagógus házaspárt ismerhetnek meg, a Bonis Bona díjas *Alexa Mercedeszt* és *Alexa Pétert*, akik évek óta azon dolgoznak, hogy diákjaik a lehető legjobb eredményekkel végezzenek a versenyeken. Bemutatunk egy miskolci pedagógust is, *Dr. Vonáné Vincze Viktóriát*, aki magyar nyelv és irodalom, valamint történelem tantárgyakból készíti fel diákjait az egyik legnagyobb iskolai próbatételre, az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyre (OKTV).

A pedagógusok elengedhetetlen szerepe mellett természetesen fontosnak tartottuk bemutatni azt is, hogy miként élik meg a diákok a megmérettetést. Erre talán a legjobb interjúalany az OKTV-n szép eredményeket magáénak tudható *Szabó Márton*, aki e mellett több más – többek között nemzetközi – versenyen is az élmezőnyben végzett.

Fontos szempont volt az elmúlt években, hogy ne csak hazai, de határokon átívelő versenyeken is bemutatkozhasanak a fiatalok. Ezen célból hozták létre a Határtalanul Program keretében megrendezett középiskolai vetélkedőt, melyen idén összesen 160 ezer középiskolás vett részt csapatokba rendeződve; a versenyről *Potápi Árpád János* nemzetpolitikai államtitkárt kérdeztük. A versenyen harmadik helyezést ért el a Beregszászi Bethlen Gábor Líceum, így a csapat felkészítő tanárával, *Kocsis Marianával* beszélgettünk a versenyen szerzett élményeiről.

Nemcsak az iskolák, hanem más szervezetek is számos versenyt, pályázatot hirdetnek meg. Ebben a Hortobágyi Nemzeti Park sem rest, hiszen egész évre tele van a versenynap-tára. A nemzeti park pályázatairól *Leskuné Bikki Dóra* oktatási csoportvezetőt kérdeztük.

Az idei érettségikről, a digitális kompetenciamérésről, valamint az új életpályamodellről *Maruzsa Zoltán* köznevelési államtitkárt kérdeztük. Emellett szokásunkhoz híven idén is összegyűjtöttük a tanév rendjét egy átlátható táblázatba. *Érettségi változások* rovatunkban az új fenntarthatóság tantárgy érettségi változásait, míg *Van új a NAT alatt* rovatunkban a technika és tervezés tantárgy új tankönyveit mutatjuk be. *Oktatás-nevelés* rovatunkban nyugdíjba vonulásuk, illetve Németh László-díjjal történt kitüntetésük apropóján két rendkívüli embert, *Balogh Ildikó* kiadói referenst és *Pálinkás Mihály* tankönyvszerkesztőt ismerhetnek meg, *Innovatív pedagógia* című rovatunkban pedig a szabadegyházi iskolában működő Boldogságköréről olvashatnak.

Lélekbúvár rovatunkban *Novák Ferenc* viselkedéskutatóval egy igen fontos témáról, a pedagógusokat érintő bántalmazásokról beszélgettünk. *Spori!* című rovatunkban pedig ezúttal egy csapatsport, a kosárlabda fiatal reménységét, *Pleesz Ádámot* ismerhetik meg.

Az új tanévhez sok sikert és jó munkát kívánok!

Új Köznevelés magazin

Alapító:

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Kiadó:

Oktatási Hivatal (OH)

Felelős kiadó:

Brassói Sándor, az Oktatási Hivatal elnöke

Felelős szerkesztő:

Kamp Alfréd fősztályvezető

Főszerkesztő:

Indri Dániel Janisz

Szerkesztő:

Karkó Ádám, Vágóné Ugró Szilvia

Szerkesztőbizottsági tagok:

Kaposi József, Ötvös Zoltán, Sipos Imre

Olvasószerkesztő:

Gyimesné Szekeres Ágnes

Tördelőszerkesztő:

Pattanyus Gergely

Hirdetés: kozneveles@oh.gov.hu

Cikkeket az alábbi e-mail-címre várunk:

kozneveles@oh.gov.hu

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.

SZERKESZTŐSÉG:

Cím: 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.

E-mail: kozneveles@oh.gov.hu

Honlap: folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles

Layout-tervek: Salt Communications Kft.

Fotók: Shutterstock.com

Címdoldal fotó: Indri Dániel Janisz

HU ISSN 2939-6050 (Online)

HU ISSN 2064-0625 (Nyomtatott)

[megj.: 2013-2021]

Terjedelem: 3 ív

Tartalom

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Indri Dániel Janisz: Ki lesz a bajnok?

AKTUÁLIS

- 3 Mindig minden változik: az emberek, a társadalom és az oktatás – interjú **Maruzsa Zoltán** köznevelési államtitkárral
- 6 A 2023/2024-es tanév fontosabb napjai

OKTATÁS-NEVELÉS

- 10 **VAN ÚJ A NAT ALATT**
Gyakorlati készségek a felnőtt élethez – interjú **Fodorné Magyar Ágnessel** és **Vitéz Annamáriával** a Technika és tervezés tantárgyról
- 12 „A munkát úgy kell elvégezni, hogy arra büszke lehessen az ember” – interjú **Balogh Ildikó** kiadói referenssel
- Évtizedeken keresztül a tankönyv mögött – interjú **Pálincás Mihály** tankönyvszerkesztővel
- 16 **ÉRETTSÉGI VÁLTOZÁSOK** > Fenntarthatóság
- 19 **INNOVATÍV PEDAGÓGIA**
A boldogság titka a gyakorlás – Boldogságkör Szabadegyházán
- 22 **LÉLEKBÚVÁR**
A pedagógusokat is bántalmazhatják – interjú **Novák Ferenc** pedagógiai viselkedéskutatóval

A HÓNAP TÉMÁJA: VERSENYEK, PÁLYÁZATOK

- 26 Nem a versenyeredmény, hanem az ember számít – interjú **Alexa Mercedesz** és **Alexa Péter** Bonis Bona díjas felkészítő tanárokkal
- 30 Vannak összemosódó határvonalak a tudományágak között – interjú **Szabó Mártonnal** az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyről (OKTV)
- „Minden diákot el kell juttatni a képességei szerint elérhető legmagasabb tudásszintig” – interjú **Dr. Vonáné Vincze Viktória** felkészítő tanárral
- 33 A magyar nemzetpolitika szerves egész, ami az élet szinte minden területére kiterjed – interjú **Potápi Árpád János** nemzetpolitikai államtitkárral
- „Ilyen kis közösségben is megőrizzük a kultúránkat, az anyanyelvünket, az identitásunkat” – interjú **Kocsis Mariannával**, a harmadik helyezett felkészítő tanárával (Beregszászi Bethlen Gábor Líceum)
- 36 Hortobágyi Nemzeti Park versenyek – interjú **Leskuné Bikki Dóra** oktatási csoportvezetővel
- 38 Tanulmányi versenyek nyomában

A MI VILÁGUNK

- 41 **SPORI!**
Számítások a kosárlabdában és az informatikában is vannak – riportbeszélgetés **Pleesz Ádám** kosárlabdázóval
- 44 Kulturális ajánló
- 46 Évfordulók
- 47 Iránytű
- 48 Pályázatok

Mindig minden változik: az emberek, a társadalom és az oktatás

Interjú Maruzsa Zoltán köznevelési államtitkárral

Interjúalanyunk több mint egy évtizede tölt be különböző oktatáspolitikai vezetői tisztségeket. Ez idő alatt számtalan változás következett be a magyar oktatás helyzetében. A koronavírus-járvány idején nagyon sokat láthattuk a televízióban, gyakran adott interjút különböző sajtóorgánumoknak, segítve az otthon tanuló gyerekeket és az otthonról dolgozó pedagógusokat. Idén nagy sajtónyilvánosság közepette új életpályamodellt fogadott el a magyar országgyűlés, valamint kidolgozták az új köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyt. **Maruzsa Zoltán** köznevelési államtitkár lapunknak adott interjújában arról beszélt, milyen folyamatokat figyelhettünk meg a koronavírus-járvány óta a hazai érettségi rendszerben, elemezte a digitális kompetenciamérést, valamint beszámolt arról is, milyen koncepció mentén dolgozták ki az új életpályamodellt.

Szöveg: **Karkó Ádám** | Fotó: **Bartos Gyula**

Volt már a felsőoktatásért, majd később a köznevelésért felelős helyettes államtitkár, az Oktatási Hivatal elnöke, jelenleg pedig köznevelési államtitkár. Hogyan látja, milyen változások történtek az elmúlt években, amelyek emelték a magyarországi oktatás árszóját?

Szeptemberben lesz tizenegyedik éve, hogy a magyar kormányban oktatáspolitikai feladatkört töltök be. Igencsak definíciós kérdés az, hogy milyen az oktatás aktuális árszója; nehéz meghatározni, valójában mit is érthetünk ezen. Kiemelten fontos, hogy a társadalom miként vélekedik a mindenkori oktatásról, milyen az érintettek véleménye, és természetesen az is jelentékeny, hogy a nemzetközi mérések milyen eredményeket mutatnak, ráadásul a nemzetközi trendek alakulása is kihat az oktatás helyzetére. Természetesen ez alatt az egy évtized alatt az oktatás szereplői is megváltoztak. A tanulók soha nem látott mértékben használnak digitális eszközöket; ez a globális jelenség például nincs olyan jó hatással a klasszikus szövegértésükre, ugyan-

akkor persze erősíti a digitális készségeiket. A tanulás motivációja is csökkent, ma megmagyarázhatatlanul sokan szeretnének influenzaszerek lenni, és úgy vélik, hogy ehhez nem kell tanulni.

Ugyanakkor a pedagógusszakma társadalmi presztízse az elmúlt évtizedekben – visszanyúlva egészen a kommunizmusig – nem javult annyit, mint szeretnénk volna. Nem lehet azt sem mondani, hogy régen minden jobb volt, inkább azt mondanám, hogy korábban minden más volt, de mindig minden változik: az emberek, a társadalom és az oktatás is.

Hogyan teljesítettek a tanulók az idej érettségi vizsgákon? Lehet érzékelni bármilyen teljesítménybeli visszaesést a koronavírus-járványt követően?

Örömteli hír, hogy az idej érettségi vizsgákat minden incidens és egyéb nehézségek nélkül tudtuk megszervezni. Két járványügyi időszakban szervezett érettségi vizsgaidőszakot követően sikeresen visszaálltunk

a korábban megszokott érettségi metodikára. Külön érdekessége az ideai vizsgáknak, hogy volt egyfajta bojkottfenyegetőzés, aminek az volt a lényege, hogy az érettségi ellehetetlenítésével gyakoroljanak nyomást a kormányra. Ezek a fenyegetőzések – szerencsére – nem váltak valóra, csak a valósággá nem váló riogatások sorát gyarapították. (https://www.oktatas.hu/sajtoszoba/sajtoanyagok/sikerer_ertsegi_vizsgaidoszak_2023tavasz/)

Az utóbbi évben nemcsak több tárgyból, hanem immáron digitálisan zajlott az országos kompetenciamérés. Hogyan értékeli ennek lebonyolítását, illetve az elmúlt évek nemzetközi méréseinek eddigi eredményeit?

Óriási változásnak könyvelhetjük el a digitális alapú kompetenciamérés bevezetését. Elsősorban szeretnék köszönetet mondani egyrészt az Oktatási Hivatalnak (OH), másrészt az iskoláknak, hogy ezt a nagyszámú mérést megvalósították. Egy régi mondás szerint, amit mérni lehet, azt meg is kell mérni. Persze ezzel a megemelkedett mérésszámmal megnőtt az adminisztráció, illetőleg a diákok feladatai is bővültek, mégis komoly eredményként tekinthetünk a bevezetett változásokra, amelyeknek köszönhetően nemcsak két évente szövegértésből és matematikából, hanem jóval teljesebb körben rendelkezünk majd a tanulási eredményekkel. Ennek köszönhetően évente tudjuk már mérni a tanulók előrehaladását, ami pedig az egyik adata lehet a pedagógusok teljesítményértékelésének, továbbá az eddiginél szélesebb körű számításokat lehet majd végezni az intézményi teljesítményekre vonatkozóan. A mérések emellett lehetővé teszik azt is, hogy egyéni profilokat lássanak a szoftverek, amelyek alapján idővel a mesterséges intelligencia testreszabott feladatokat tud kínálni a tanulónak. Ezt a mélységű differenciálást tanórai keretek között a pedagógusnak nehéz volna megvalósítania, de ebben tudunk majd segítséget nyújtani, így komplexebb képet kapnak a diákokról is. Úgy hiszem, igazán jelentős fejlődés kapujában állunk.

Nagy érdeklődésre tartott számot az elmúlt hónapokban az új, pedagógusok életpályájáról szóló törvény tárgyalása és annak elfogadása. Milyen koncepció szerint tervezték meg a törvényt és melyek a legfontosabb sarokkövei?

Az egy évtizede kialakított rendszer az elmúlt évtizedben bevált, de egyre több kritikát kapott, ezért kezdünk el gondolkodni egy új, innovatívabb megoldásban.

Úgy láttuk, hogy érdemesebb egy kevésbé merev – vagyis nem az egykori bérkategóriák, a végzettségek és az életkorok alapján működő – rendszert kialakítani, ahol nagyobb hangsúlyt kell fektetni az egyéni teljesítményre. Egy olyan rendszerről beszélünk tehát, ahol a minősítésnek és a szakmai tapasztalatnak maradt ugyan szerepe – ami helyes is –, de az új törvény erőssége, hogy igenis képes a munkáltató a bérekben aszerint differenciálni, hogy kire, hol, mekkora szükség mutatkozik, illetve az egyik legfontosabb szempont az lesz, hogy milyen teljesítményt produkál az illető. A pályára

belépő fiataloknak nagy segítséget fog ez jelenteni, hiszen nem kell majd sokat várniuk arra, hogy a pályakezdés után már versenyképes bért kapjanak. Ez a változás vonzóbbá fogja tenni a pedagógushivatást a fiatalok számára, javulni fog a korfa.

Azt fontos hozzátennem, hogy eddig a jogi kereteket teremtettük meg. Viszont ahhoz, hogy a differenciálás a gyakorlatban is megvalósulhasson, egyrészt időre van szükség, másrészt pedig olyan bértömege, amit több lépcsőben tudunk majd a pedagógusok rendelkezésére bocsátani. Igaz ez az éves teljesítményértékelésre is: ennek köszönhetően az intézményvezetők a rendelkezésükre bocsátott bértömeget rendszerben gondolkodva, átlátható módon tudják majd differenciáltan szétosztani a pedagógusok között. A teljesítményértékelés terén az elkövetkező évre tesztévként tekintünk – anyagi vonzata még nem lesz a teljesítményértékelésnek, és arra is készek vagyunk, hogy a pilotév végén – vagyis jövő nyáron – újabb módosításokat eszközöljünk a rendszer kifinomultabb működésének érdekében.

Pontosan milyen jogokat és kötelezettségeket irányoz elő az új köznevelési foglalkoztatotti jogviszony?

Az összes jog és kötelezettség felsorolása a fél lapszámot betöltené, inkább csak érzékeltetni szeretném a megközelítésünket. A szakképzésben a Munka Törvénykönyve alapján foglalkoztatják a kollégákat, de mi egy olyan rendszert szeretnénk volna, ami kifejezetten a pedagógusokra szabott jogszabály, ami az iskola világára reflektál. Ezt a megközelítést leginkább a szabadságolások terén lehet érzékeltetni: mivel sok a tanítási szünet, mi tudunk 50 nap szabadságot adni, míg más munkakörökben – például az ipar világában – ez túl sok lenne. Ez az új jogviszony az állami, az egyházi és a magánfenntartású intézményekre is vonatkozik, ami a korábbiakkal szemben azért fontos, mert végre egységes jogszabály vonatkozik a pedagógusokra, megszűnik az a helyzet, hogy a rendszer kétharmada közalkalmazott, de a többiek a Munka Törvénykönyve szerint működnek.

Milyen intézkedéseket terveznek a pedagógusok megbecsültségének növelése és a pedagógushivatás vonzóbbá tételének érdekében?

A kulcskérdés a következő évekre beígért béremelések végrehajtása, hiszen a Kormány azt vállalta, hogy 2025-ig jelentős béremelést fog megtenni. Maga az új életpályáról szóló törvény is azzal a céllal született, hogy a pedagógushivatást vonzóbbá tegye. Átalakítottuk a tanárképzést 2021-ben, most a nyáron pedig a korábbi tanulmányokra épülő, rövid ciklusú pedagógusképzéseket alakítottuk át, tettük vonzóbbá. Szimbolikus lépésnek számít, de a következő tanévtől a pedagógusképzésben oklevelet szerzők az orvosokhoz hasonlóan esküt tesznek majd az egyetemi diplomaosztó ünnepségek keretében.

Vannak további terveik az oktatási infrastruktúra fejlesztésére?

Az oktatási infrastruktúra nagyon fontos abból a szempontból, hogy a pedagógusoknak milyen körülmények között kell ellátniuk a munkájukat. A kormányzat 2013-ban deklarálta állami feladatként a köznevelést, és vette át az önkormányzatoktól az iskolákat, ráadásul az üzemeltetés-működtetés csak 2017-ben került át a tankerületekhez. Akkor végeztünk egy nagy felmérést, mely szerint a feladatellátási helyek 60 százalékán valamilyen jelentősebb felújítás volt szükséges. A munkának neki is láttunk, az előző kormányzati ciklusban hazai és uniós forrásból 4.576 felújítás, beruházás valósult meg, az arányt sikerült 40 százalékra javítanunk.

A munka jelenleg is folyik, idén zárulnak az EFOP-4.1.2-es projektek, de például az elektromos hálózatok felújítására is biztosítottunk 10 milliárd forintot. Ez a projekt például nem annyira látványos, de azért szükséges, mert egyre több digitális eszközt használunk, egyre több áramot fogyasztanak az iskolák, lépést kell tartani a fejlődéssel, ezért természetesen az elektromos rendszerek felújítása a legrosszabb energetikai állapotban lévő intézményekkel kezdődött meg, és sorban haladva végzik a javításokat.

Vannak olyan beruházások is, amelyeket a háborús helyzetben szüneteltetni kényszerülünk. A terveink természetesen készen állnak arra, hogy mindazokat a beruházásokat, amelyeket megvalósítani terveztünk, később újraindítsuk. Kiemelném itt a Pest vármegyei agglomerációs iskolafejlesztést, ahol 16 új iskola építéséről született döntés. A projekt újraindítása célszerű

volna, hiszen az egyes településeken megjelenő gyerekszám-növekedés egyre jelentősebbé válik, így ahol szükséges, ott egyelőre konténertermek telepítésével biztosítjuk a szükséges férőhelyeket.

Hogyan segítik az iskolákat és a pedagógusokat az adminisztratív terheik csökkentésében?

A legnagyobb változást a digitalizáció hozhatja meg. A most elfogadott törvényben is van egy hangsúlyos pont, mely a KRÉTA-rendszer használatát a teljes köznevelési rendszer részére kötelezővé teszi. Ez azt jelenti, hogy azokat a szolgáltatásokat, amelyeket a KRÉTA nyújt, mindenki igénybe tudja venni, és így a kormányzat is jobban építhet erre. A jegyek beírásánál, a hiányzások rögzítésénél egy nagyon gyors és hatékony rendszerről beszélhetünk, ami csökkenti az adminisztrációs időt.

A következő évekre vonatkozóan milyen további feladatok várnak még a köznevelés területén?

A jövőben nagy hangsúlyt szeretnénk fektetni a tanügyi informatika fejlesztésére. Szeretnénk a KRÉTA-t mint tanulmányi rendszert egy oktatást támogató szoftverre fejleszteni a mesterséges intelligencia alkalmazásával. Ebben óriási potenciált látunk, hiszen a mesterséges intelligencia nagyon nagy segítséget jelenthet mind a diákoknak, mind a pedagógusoknak. Ezen a téren megtettük az első lépéseket, a nyelvtanulás terén a KRÉTA már rendelkezik a Xeropan rendszerrel, amelynek segítségével ingyenesen fejleszthetik a tanulók a nyelvtudásukat.

A 2023/2024-es tanév fontosabb napjai (kivonat)

Összeállította: **Karkó Ádám**

Forrás: A belügyminiszter 30/2023. (VIII. 22.) BM rendelete a 2023/2024. tanév rendjéről (Magyar Közlöny, 2023. évi 120. szám.)

Színkódok, jelölések, rövidítések:

- A tanév főbb időpontjai, szünetek
- **TÉMAHÉT, TÉMANAP** – A BM által javasolt témahetek és témanapok kitűzött időpontjai
- **DIFER, NETFIT, MÉRÉS** – Mérésekkel, felmérésekkel, értékelésekkel kapcsolatos időpontok, feladatok
- **ARANY** – Az Arany János programokkal kapcsolatos események, feladatok
- **VIZSGA** – A felvételi és érettségi vizsgákkal kapcsolatos események, feladatok
- Piros betű** – ünnepek, munkaszüneti napok, valamint ledolgozandó munkaszüneti napok
- OH** – Oktatási Hivatal

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
2023. szeptember 1.		Első tanítási nap
Szeptember 8-ig	ARANY	A köznevelésért felelős miniszter pályázatot hirdet az Arany János Tehetséggondozó Programba és az Arany János Kollégiumi Programba történő jelentkezésről.
Szeptember 19. – Október 11.	MÉRÉS	Pályaválasztást megalapozó kompetenciák vizsgálata a 8. évfolyamos tanulók számára. A vizsgálat lebonyolításához kapcsolódó adatokat az iskolák a Hivatal részére 2023. október 18-áig küldik meg.
Szeptember 30-ig	VIZSGA	Az OH a honlapján közlemény formájában nyilvánosságra hozza a középfokú iskolák tanulmányi területeinek meghatározási formáját.
Szeptember 29.	TÉMANAP	Magyar Diáksport Napja
Október 13-ig	DIFER	Az iskola felméri azon első évfolyamosok körét, akiknél indokolt a DIFER-vizsgálat.
Október 13–27.	VIZSGA	Őszi írásbeli érettségi vizsgák
Október 20-ig	VIZSGA	A középfokú iskolák a középfokú intézmények felvételi információs rendszerében – a Hivatal által közzétett közleményben foglaltak szerint – meghatározzák tanulmányi területeiket, és rögzítik a felvételi eljárásuk rendjét tartalmazó felvételi tájékoztatójukat. A középfokú iskolák, kollégiumok nyilvánosságra hozzák a honlapjukon a felvételi tájékoztatójukat.
Október 23.	ÜNNEP	Október 23. (hétfő) – nemzeti ünnep
Október 27-ig	DIFER	Az iskola jelenti az OH-nak a DIFER-vizsgálatban érintett tanulók létszámát. Az vizsgálatokat az általános iskolák a kiválasztott tanulókkal 2023. december 8-ig elvégzik.

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Oktober 28. – November 5.		Őszi szünet Az őszi szünet előtti utolsó tanítási nap 2023. október 27. (péntek), a szünet utáni első tanítási nap 2023. november 6. (hétfő).
Oktober 31-ig	VIZSGA	Az általános iskola tájékoztatja a nyolcadik évfolyamos tanulókat a felvételi eljárás rendjéről. Az általános iskola tájékoztatja a hetedik évfolyamra járó tanulók szüleit arról, hogy gyermekük iskoláztatásával kapcsolatos kérdésben a szülők közösen döntenek, valamint arról, hogy ha az iskolaválasztással kapcsolatban a szülők vagy a szülő és a gyermek között vita van, annak eldöntése a gyámhatóság hatáskörébe tartozik, és gyermekük felvételi lapjait az általános iskola a gyámhatósági döntés szerint továbbítja.
November 1.	ÜNNEP	November 1. (szerda) – Mindenszentek
November 9–13.	VIZSGA	Őszi emelt szintű szóbeli érettségi vizsgák
November 20–24.	VIZSGA	Őszi középszintű érettségi vizsgák
November 15-ig	VIZSGA	Az OH közzéteszi a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumi központi írásbeli felvételi vizsgát szervező gimnáziumok, továbbá a nyolcadik évfolyamosok számára központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények jegyzékét.
November 30-ig	VIZSGA	A tanulók jelentkezése a központi írásbeli felvételi vizsgára közvetlenül a központi írásbeli felvételi vizsgát szervező – az Arany János Tehetséggondozó Programra történő pályázat benyújtása esetén a pályázatban megjelölt – intézménybe.
December 8-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programra történő pályázatok benyújtása.
December 8-ig	VIZSGA	A központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények eddig az időpontig jelentik az OH-nak – a Hivatal által meghatározott módon – a hozzájuk a központi írásbeli felvételi vizsgákra jelentkezők alapján a feladatlapigényüket.
December 21. – 2024. január 7.		Téli szünet A téli szünet előtti utolsó tanítási nap 2023. december 20. (szerda), a szünet utáni első tanítási nap 2024. január 8. (hétfő). December 24–26. (szombat-hétfő) – Karácsony Január 1. (vasárnap) – Újév
Január 18-ig	ARANY	Az Arany János Kollégiumi Programba történő pályázatok benyújtása.
Január 19-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programba tartozó intézmények megszervezik a találkozást a programba jelentkezőkkel.
Január 19.		Az első félév vége
Január 20.	VIZSGA	Az általános felvételi eljárás kezdete. Központi írásbeli felvételi vizsgák az érintett 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokban. Központi írásbeli felvételi vizsgák a kilencedik évfolyamra és az Arany János Tehetséggondozó Programba jelentkezők számára az érintett intézményekben.

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Január 30. 14.00	ARANY	Pótló központi írásbeli felvételi vizsgák a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokban, továbbá a kilencedik évfolyamra, valamint az Arany János Tehetséggondozó Programba jelentkezők számára azoknak, akik az előző írásbelin alapos ok miatt nem tudtak részt venni.
Január 31.	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programba tartozó intézmények megszervezik a találkozást a programba jelentkező, a pótló írásbelin részt vett tanulókkal.
Február 9.	VIZSGA	A központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények az OH által meghatározott módon értesítik az írásbeli eredményéről a tanulókat.
Február 9-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programban és az Arany János Kollégiumi Programban részt vevő intézmények a programra benyújtott pályázatok eredményéről – egymás egyidejű előzetes értesítésével és a köznevelésért felelős miniszter bevonásával – értesítik az érintett törvényes képviselőket, tanulókat és általános iskolákat.
Február 21.	VIZSGA	Az általános iskola továbbítja a tanulói jelentkezési lapokat a középfokú iskoláknak, a tanulói adatlapot az OH-nak. (A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumba történő jelentkezésről a tanuló közvetlenül is továbbíthatja a jelentkezési lapot a gimnáziumnak, a tanulói adatlapot az OH-nak.)
Március 4. – Március 20.	VIZSGA	A szóbeli vizsgák az általános felvételi eljárás keretében.
Március 4–8.	TÉMAHÉT	„PÉNZ7” pénzügyi és vállalkozói témahét
Március 15.	ÜNNEP	Március 15. (péntek) – nemzeti ünnep
Március 22-ig	VIZSGA	A középfokú iskola eddig az időpontig nyilvánosságra hozza a jelentkezők felvételi jegyzékét.
Március 29.	ÜNNEP	Március 29. (péntek) – munkaszüneti nap
Április 1.	ÜNNEP	Április 1. (hétfő) – Húsvéthétfő
Március 28. – Április 7.		Tavaszi szünet A tavaszi szünet előtti utolsó tanítási nap 2024. március 27. (csütörtök), a szünet utáni első tanítási nap 2024. április 8. (hétfő).
Április 8–10.	VIZSGA	A tanulói adatlapok módosításának lehetősége az általános iskolában. (A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumba történő jelentkezés esetén a szülő egyénileg is előállíthatja a módosító tanulói adatlapot.)
Április 10-ig	VIZSGA	A módosító tanulói adatlapok továbbításának határnapja. Az általános iskola eddig az időpontig elzárva őrzi az eredeti, korábban beküldött tanulói adatlap egyik példányát, és a módosító tanulói adatlapot továbbítja a Hivatalnak. (A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumba történő jelentkezés esetén a szülő egyénileg is továbbíthatja a módosító tanulói adatlapot a Hivatalnak.)
Április 8–12.	TÉMAHÉT	Digitális Témahét
Április 12-ig	VIZSGA	Az OH elektronikus formában megküldi a középfokú iskoláknak a hozzájuk jelentkezettek listáját ABC-sorrendben.

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Április 17-ig	VIZSGA	Az OH a módosító tanulói adatlapok alapján kiegészíti a jelentkezők listáját.
Április 18-19.		Beiratkozás az általános iskolákba
Április 22-ig	VIZSGA	A közép fokú iskola igazgatója az ideiglenes felvételi rangsort – a Hivatal által meghatározott módon – megküldi az OH-nak.
Április 26-ig	VIZSGA	Az OH kialakítja a végeredményt az igazgatói döntések és tanulói adatlapok egyeztetése alapján, és elküldi azt a közép fokú iskoláknak (egyeztetett felvételi jegyzék).
Április 22-26.	TÉMAHÉT	Fenntarthatósági Témahét
Május 1.	ÜNNEP	Május 1. (szerda) – munkaszüneti nap
Május 2-ig	VIZSGA	A felvételt hirdető közép fokú iskolák megküldik a felvételtől vagy az elutasításról szóló értesítést a jelentkezőknek és az általános iskoláknak.
Május 3.		Utolsó tanítási nap a közép fokú vagy szakképzési iskolák utolsó, befejező évfolyamán. A két évfolyamos részzakképesítésekre való felkészítést folytató szakiskolákban: május 31.
Május 3-27.	VIZSGA	Tavaszi írásbeli érettségi vizsgák
Május 20.	ÜNNEP	Pünkösdhétfő
Május 22-ig	VIZSGA	A 2024. május 22-ig megtartott rendkívüli felvételi eljárást meghirdető iskola igazgatója dönt a felvételi kérelmekről.
Május 6. – Augusztus 31.	VIZSGA	A közép fokú iskola igazgatója rendkívüli felvételi eljárást írhat ki.
Május 31-ig A tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálatát az iskolák – az 1-4. évfolyamon, valamint a felnőttoktatásban tanulók kivételével – a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanulók esetében 2024. január 9. és 2024. május 10. között szervezik meg.	NETFIT	A tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálata (NETFIT), 5-12. évfolyamon.
Június 1-ig	VIZSGA	A benyújtott kérelmek alapján lefolytatott jogorvoslati eljárás befejezése a fenntartónál.
Június 5-12.	VIZSGA	Tavaszi emelt szintű szóbeli vizsgák
Június 17 – Július 3.	VIZSGA	Tavaszi középszintű szóbeli vizsgák
Június 21.		Utolsó tanítási nap
Június 24-26.		Beiratkozás a közép fokú iskolákba.

Gyakorlati készségek a felnőtt élethez

Van új a NAT alatt sorozatunkban már számos tankönyvet és tananyagfejlesztést ismerhettek meg olvasóink. Szeptemberi lapszámunkban a **technika és tervezés** tankönyveket mutatjuk be, amelyek az elméleti ismeretek mellett számtalan gyakorlatot tartalmaznak. A tantárgy tanításáról és kerettantervi sajátosságairól **Vitéz Annamária** szerkesztővel és **Fodorné Magyar Ágnes** tananyagfejlesztővel beszélgettünk.

Szöveg: **Karkó Ádám**

Miért fontos a technika és tervezés nevű tantárgy tanítása és ismerete?

Vitéz Annamária: A sok elméleti ismeretet adó tantárgy mellett a technika és tervezés a leggyakorlatiasabb, legkomplexebb tantárgy, hiszen a felnőtt, önálló élethez, a világban való eligazodáshoz nem csak elméleti ismeretek kellene. Ha belegondolunk, az élet minden területén szükségünk van azokra az ismeretekre, képességekre, készségekre, amelyeket ezeken az órákon sajátíthatnak el a tanulók. Konkrét cselekedtetésen keresztül szerezhetik meg azokat a gyakorlati ismereteket, életvezetési technikákat, amelyeket egész életükben hasznosíthatnak. Például tanulnak a közlekedésről, háztartási ismeretekről, a minket körülvevő természeti és épített környezetről, testápolásról, ünnepekről, hagyományokról, az anyagok megmunkálásáról. A tantárgy másik fontos területe a pályaorientációhoz és a munkára neveléshez köthető, azaz a tanulók készségeinek és képességeinek feltérképezésére itt lehet a legtöbb tapasztalatot gyűjteni.

Fodorné Magyar Ágnes: A tantárgy kicsit kilóg az iskolai tantárgyak sorából azzal, hogy legjellemzőbb tevékenysége a tanórán történő egyéni vagy közös alkotás, produktum létrehozása. Itt ér össze szinte az összes tantárgy, s az elméleti ismeretek a gyakorlatban teljesednek ki „valamiben”, amit mi gondoltunk ki, alkottunk meg. E sokrétű tevékenység eredményeként a gyerekek megértik, hogy a világ a tudomány, a technika fejlődésével halad előre, ezáltal az ember folyamatosan átalakítja a környezetét, s ennek a változásnak „ára”, előnyei, hátrányai vannak. Nagyon fontos, hogy a folyamatokat a maguk rendszerében vizsgáljuk, megnézzük, hogyan tették ezt nemzedékekkel előtünk, kritikusan szemléljük saját életvitelünket, s azt is megvizsgáljuk, hogyan, mit kellene tenni, hogy legyen jövőnk.

Mennyiben változtatott a 2020-as Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv a tantárgy tekintetében?

V. A.: Az új NAT-ban az 1. és 2. évfolyamnál kikerült a tantárgyak közül a környezetismeret, 3. és 4. évfolyamon pedig heti egy órára csökkent. Ennek hiányát igyekszik pótolni a technika és tervezés tantárgy. Sok új, környezeti neveléssel kapcsolatos tartalom jelent meg a kerettantervben, és a többi ismeret is átrende-

ződött, modernizálódott. Igyekszik követni a világ változásait, hangsúlyt fektet a fenntarthatóságra és a környezeti tudatosságra való nevelésre.

F. M. Á.: A tanulási folyamat továbbra is a gyakorlati, alkotó tevékenységre épül. Amiben jelentős a változás, az a tananyag mennyiségének csökkenése. A főbb tantervi célokat (fejlesztési területek, tanulási eredmények) úgy határozták meg, hogy többféle úton, más-más tartalommal is elérhetők. Ezért a felső tagozatban négy tanterv készült, eltérő tartalommal (épített környezet, háztartás-ökonómia-életvitel, kertészet, modellezés-tárgyalgatás). A négy modulból az iskola választhat, az egyes évfolyamokon kialakított technikatársaságok akár eltérő tantervi tartalom szerint tanulhatnak, szem előtt tartva a gyerekek érdeklődését.

Milyen célokat fogalmaztak meg a kiadvány elkészítésekor?

V. A.: Egyrészt a kieső környezetismeret tantárgy ismereteit minél jobban be kellett építeni, erre egy különálló fejezet szolgál, de a többi fejezetbe is beépítettük az ismereteket. Másrészt egy gyerek- és pedagógusbarát, motiváló, mintaadó kiadványt szerettünk volna létrehozni. Szerettük volna átadni azt a szellemiséget, amely minket is mozgat, hogy a környezetükre igényes, óvó, tenni akaró, felelős generáció nőjön fel.

F. M. Á.: Leginkább a projektalapú tanulás alkalmazása jellemző a tanórai tevékenységekre. A technikaórákon egy-egy probléma azonosítása, megoldása komplex folyamat, jelenségalapú, sokszor átlépi a tantárgyak határait. Egy téma feldolgozása akár több héten át is történik, a munkának vannak egyéni és csapatfeladatai, órai és tanórán kívüli feladatai. A feladatok, a csapattársak megválaszthatók, s a folyamat mindig produktumban ölt testet, ami akár megehető, felvehető, kitehető, elültethető, ajándékozható, mindenképp használható. A tankönyvekben ennek a folyamatnak a vezetése Munkálkodás címszó alatt jelenik meg. Az összes modultankönyvnek van egy közös fejezete Tudástár címmel. Ide kerültek azok az ismeretek, amelyek a NAT fő fejlesztési területeihez tartoznak, de nem jelennek meg önálló területként, hanem folyamatosan jelen vannak a tanórai tevékenységben. Ilyen például a tervezés folyamata vagy a műszaki rajz, a balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás, a munkaszervezés vagy az értékelés.

Milyen különbségeket figyelhetünk meg alsó, illetve felső tagozaton a tankönyvek esetében?

F. M. Á.: Az alsó tagozaton egy, míg a felső tagozaton négy könyv készült évfolyamonként – az 5. évfolyamon egy kötetben jelent meg a négy könyv, a többi évfolyamon négy külön kötetben. Az alsó tagozaton a tanterv és a tankönyvkészítés során is cél volt, hogy az óvodában végzett gazdag tevékenységrendszer (önellátás, alkotás) során kialakult motivációs bázisra építsünk (a gyermek megéli a sikert, büszke tevékenységére, stb.), mintegy folytatva a megkezdett folyamatot. Kiemelt feladat a kézügyesség fejlesztése, s a tanórai tevékenységekben megjelenik a tervezés, az anyagismeret, a kivitelezés, a maradványanyagok környezet tudatos elhelyezése. A tanulói tevékenységek a hagyományok, a jeles napok mentén szerveződnek.

A felső tagozaton az alkotótevékenység, a problémamegoldás változatlan fókusz, de az egyéni alkotás mellett hangsúlyosabbá válik a csapatmunka, a munkamegosztás, a tevékenység mentén fejlődő önismeret, a modulhoz kapcsolódó pályaorientáció. Az életvitelhez tartozó tevékenységekben fokozódik a tudatosság, a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság (ezek sokszor akár ellentmondásba is kerülhetnek), a fogyasztói, pénzügyi-gazdálkodási, környezet- és egészségtudatosság.

Mire koncentráltak a kiadvány szerkesztése során? Milyen elv szerint történt a gyűjtemény szerkesztése?

V. A.: Egyik fontos szempont volt a fenntarthatóságra és megvalósíthatóságra való törekvés, nem csak elméleti szinten. Ez megmutatkozik többek között az újrahasznosított alapanyagokból készült munkadarabokban, amelyeket kevés plusz anyagi ráfordítással és egyszerű eszközparkkal is el lehet készíteni. Néhány munkadarabhoz a tankönyvek kivágható mellékletében is elhelyeztünk sablonokat, amelyek megkönnyítik a pedagógusok és diákok munkáját. Igyekeztünk a munkadarabok elkészítésének részletes leírásával is segíteni az önálló munkára szoktatást, illetve a felelősségteljes és balesetmentes munkálkodásra is felhívjuk a figyelmet. A kiadványok esztétikus, letisztult megjelenésével pedig az igényes munkára és környezetre való nevelést célozzuk meg.

F. M. Á.: Fontos szempont volt, hogy a tankönyv mellett, hogy vezeti a tanórai munkálkodást, elég alapos legyen az önálló tanuláshoz, alkotáshoz, ugyanakkor a tankönyvből tanító pedagógusok ne érezzék azt, hogy sablonokba szorítaná őket. Hangsúlyos az eligazodást, önálló tanulást támogató jelrendszer: a feladatok, kérdések számozottak, kitérnek a szövegből. A munkálkodás leírásai zöld színnel jelöltek (alánnyomással), a balesetmegelőzés piros keretben, piros háromszögben felkiáltójel – nagyon feltűnő, fontos jel. A tankönyv szövegében más betűmérettel, nyitott könyv jellel jelennek meg az érdekességek, a tankönyv ismereteit bővítve vagy éppen más területre kalandozva, megnyitva egy újabb ösvényt a tanulásban. A munkavégzéshez tartoznak tippek, ötletek, zöld körben világító izzóval.

Hogyan egészítik ki a pedagógusok és a diákok munkáját a tantárgyhoz elérhető okostankönyvek?

V. A.: Az alsós évfolyamokra még nem, azonban 5–6. évfolyamra készültek okostankönyvek – amiket nagyon szeretnek a kollégák és a gyerekek is. Sokat használgják, jól támogatja az önálló tanulást, kalandozást a szerteágazó ismeretrendszerben. Ugyanakkor néhány internetes kutatófeladatot már a 4. évfolyamos tankönyvben is elhelyeztünk. Az SNI- és KSNI-kiadványokhoz viszont 1–8. osztályig készültek okostankönyvek, amelyek egyes elemei, okosfeladatai jól használhatók a sajátos nevelési igényű gyerekek tanóráin is, így javaslom, hogy használják ezeket bátran a kollégák.

Érkezett arra vonatkozóan már visszajelzés, hogy az új tankönyveket hogyan fogadták a pedagógusok és a diákok?

F. M. Á.: A POK-ok szervezésében rendszeresen nyílik találkozási lehetőség a kollégákkal, tanévnyitó, illetve őszi, tavaszi pedagógiai napokon, ahová meghívják a tankönyvszerzőket. A Nemzeti Pedagógus Kar szakmai tagozata, a Technikatanárok Országos Egyesülete, az Iskolakert Hálózat sok olyan programot, konferenciát, hálózati találkozót szervezett, ahol a szerzők személyesen találkozhattak a kollégákkal. A jelenlévőktől nagyon pozitív visszajelzések érkeztek, mind a tanterv, mind a tankönyvek vonatkozásában. Értékelik azt a szabadságot, amelyet a tanterv biztosít a modulok választásával, a modulokon belül a szabad alkotásra biztosított időkerettel, melynek kitöltésére a tankönyv rendkívül sok tevékenységet kínál, így mindenki megtalálhatja a legeredményesebben alkalmazhatót.

„A munkát úgy kell elvégezni, hogy arra büszke lehessen az ember”

A tankönyveknek sokszor csak a küllemét látjuk, azonban a mögötte lévő munkába és feladatokba kevésbé látunk bele. Talán nincs is ezzel baj, hiszen azért vannak a háttérben azok a szakemberek, akik arra képezték ki magukat, hogy tudják a felbukkanó kérdésekre a válaszokat. Számptalan tényezője van, hogy egy tankönyv tankönyvvé váljon, ezért érdemes arról is szót ejteni, miként zajlik egy tankönyvi és irodalmi jogosítás. **Balogh Ildikó Piroska** Németh László-díjas kiadói referenssel beszélgettünk.

Szöveg: Karkó Ádám

Hol kezdődött a pályafutása? Milyen út vezetett az Oktatási Hivatalba?

Matematika-kémia-technika szakon szereztem tanári diplomát Debrecenben, majd pár év tanítás után jelentkeztem a Nemzeti Tankönyvkiadóba kiadói referensnek, ami annyit jelentett – volna –, hogy iskolákkal kell tartanom a kapcsolatot. Ám amikor bementem az állásinterjúra, akkor a leendő főnököm úgy döntött, hogy inkább igazgatósági koordinátorként alkalmazna, amely feladatkört én tökéletesen el tudnám látni. Részt kellett vennem vezetői értekezleteken, jegyzőkönyveznem kellett, szervezni a megbeszéléseket és kapcsolatot

tartani a tankönyvkiadóban lévő különböző osztályokkal. Nagyon hamar olyan tudásra tettem szert, hogy könnyen átláttam a feladatokat.

Persze ez a munkakör különbözött attól, amit korábban tanultam és végeztem, tehát a tanári teendőkhöz egyáltalán nem hasonlatos feladatokat láttam el, ugyanakkor nem hagytam fel a tanársággal sem, hiszen visszamentem tanítani is. Végül, amikor már úgy éreztem, a kettőt együtt nem tudom teljes értékűen végezni, úgy döntöttem, hogy az ügyintézői munkakörnél maradok, amibe nem sokkal később beolvadt a tankönyvvé nyilvánítás is; így már 2000 óta végzem a tankönyveknek a tankönyvvé

---

nyilvánítási folyamatát. De tovább bővült a munkám a kiadói rendszer felügyeletével, tehát a kiadói cikktörzset kellett gondoznom – például az ISBN-számokkal vagy a tankönyvi engedélyekkel foglalkoztam.

Mi volt az a szemléletmód, amit mint pedagógus magával hozott ebbe a kiadói munkakörbe?

A nagyon pontos munkavégzést, a precizitást és az alázatot hoztam magammal tanárként. Számomra a munka az MUNKA, csupa nagybetűvel. A munkát úgy kell elvégezni, hogy arra büszke lehessen az ember.

Az irodalmi anyagok jogosításával is foglalkozott az Oktatási Hivatal berkein belül. Milyen feladatot látott el pontosan, hogyan kell ezt elképzelni?

Miután a tankönyvfejlesztő csoport elkészítette a tankönyvet, megkapom azt a listát, hogy milyen új elemek, tananyagok jelennek meg a friss tankönyvben. Nekem a korábbi tankönyvekhez van egy kimutatásom, hogy milyen jogosítási ügyeink vannak függőben vagy melyeket kell újrarendezni. Rendszerint itt a lejáró szerződések meghosszabbításáról van szó, hiszen ezek záros határidőn belül lejárnak.

Munkám során én foglalkozom azzal, hogy ha egy új idézet vagy kép kerül be az új tankönyvbe, akkor azoknak a jogát meg kell szerezni. Ehhez szükséges felkutatni a jogtulajdonosokat, ami nem mindig egyszerű, mert vannak olyan szerzők, akik már nem élnek, így ki tudja, hány jogutódot kell felkeresni a jogosításhoz. Miután sikerült felkutatni a jogtulajdonosokat, akkor a kapott adatok alapján felvesszük velük a kapcsolatot. Amint megvan az eredményes kapcsolatfelvétel, nyilatkozhatnak arról a jogtulajdonosok, hogy engedélyezik-e az adott tartalom tankönyvi felhasználását. Ez mindig egy nem kizárólagos, határozott időtartamról szóló felhasználási engedély, akár papíralapú, akár digitális megjelenési módra. Van olyan, amikor ingyen rendelkezésünkre bocsátják, mely esetben egy jogi nyilatkozatot kell egyeztetni a jogi főosztállyal, ha pedig nem kapjuk meg ingyen, akkor meg kell állapodnunk egy jogdíjban, és arra egy beszerzést indítani. Egy-egy ilyen ügynek a végigvitele körülbelül 3-4 hónap is lehet.

Melyek voltak a legkiemelkedőbb, legmeghatározóbb pillanatai munkájának?

A megkötött szerződéseinkre jó szívvel gondolok vissza, mert nagyon sok egyeztetés, megbeszélés előzte meg, hogy egy-egy szerződést meg tudjunk kötni. Hál' istennek a hosszú évek során megannyi örökössel kialakítottunk egy olyan viszonyt, hogyha a tankönyvekben megjelennek az adott szerzők művei, akkor azok szabadon közölhetők legyenek.

Hogyan történt, hogy reál szaktárgyak tanításával foglalkozott, mégis irodalmi jogosító lett?

Ez tökéletesen a véletlen műve. A munka jött magától, ezt hozta magával a munkakör, ezt kellett elvégezni, és én örömmel tettem.

Mit jelent Önnek a nemrég kapott Németh László-díj?

Nagy meglepetés volt, hogy a munkámat így értékelte a vezetőség; ez egy hatalmas megtiszteltetés. Ugyanis a munkám mindig a háttérben zajlott, sosem kerültem a rivaldafénybe. Szerintem nagyszerű dolog, hogy képesek díjazni a háttérmunkát is.

Hogyan ismerte meg a férjét? Netán ezt is a munkának köszönheti?

Nem, ez már egy nagyon régi szerelem története. 1979-ben ismerkedtünk meg a Kossuth Lajos Tudományegyetemen (ma: Debreceni Egyetem). 1983-ban házasodtunk össze – kerekén 40 éve –, és az esküvő után megszülettek a fiaink: Balázs, Dénes és Tamás. Mára már három unokánk van, és most várjuk a negyediket. A munkahelyünkön sokáig nem tudták, hogy mi férj és feleség vagyunk, és szerencsére nem is volt különösebb összefüggés a munkáinkban. Ezért könnyedén tudtunk úgy együttműködni, együtt dolgozni, mintha „csak” kollégák volnánk.

Mik a tervek nyugdíjas napokra? Figyelemmel fogja követni a tankönyvkiadás folyamatait, vagy most már a jól megérdemelt pihenés következik?

Nagyon szeretném, ha a fiaink az unokák nevelésében támaszkodnának ránk, mert biztosan sokat segíthetünk nekik azzal, ha a gyerekeket iskolába visszük, netán edzésre, vagy olyan helyekre, ahová nem szükséges, hogy a szüleik vigyék magukkal a gyerekeket. Édesanyám 86 esztendő, és egyre több figyelmet igényel, így szeretnék vele is annyi időt tölteni, amennyit csak lehet. Szeretném rendben tudni a családi fészket. Természetesen, ha valamilyen kérdéssel felkeresnek a kollégák, arra készséggel fogok válaszolni a jövőben is.

Évtizedeken keresztül a tankönyvekért

A történelemtankönyvek számtalanszor alakultak át az elmúlt 30 évben. Bár a tananyag tartalmilag alig-alig változott, a tankönyveknél jelentősek a változások, amelyeknek köszönhetően a tankönyvek „diákbaráttá” váltak. Ennek a munkának a háttérében állt egy olyan tankönyvszerkesztő, aki az elmúlt évtizedekben meghatározója volt a hazai történelemtankönyveknek. Előző interjúnkban Balogh Ildikó kiadói referenst kérdeztük – aki nem mellesleg jelenlegi interjúalanyunk felesége –, ezúttal nyugdíjba vonulása alkalmából **Pálinkás Mihály** tankönyvszerkesztővel beszélgettünk, akinek a munkáját nemrég szintén Németh László-díjjal ismerték el.

Szöveg: Karkó Ádám

Hol kezdődött a pályafutása? Mikor kezdett el tankönyvekkel foglalkozni?

Debrecenben szereztem történelem-földrajz szakos tanári diplomát az egykori Kossuth Lajos Tudományegyetemen (ma: Debreceni Egyetem), 1982-ben. Ezt követően négy évig tanítottam a Budapest I. kerületi Petőfi Sándor Gimnáziumban, és itt találkoztam először a gyakorlatban is a történelemtankönyvekkel.

1986-tól kezdve a Panoráma Könyvkiadó munkatársa lettem, ahol legfőképp útikönyvek szerkesztésével foglalkoztam, amelyek tulajdonképpen – bár fundamentálisan mégsem – kapcsolódtak a történelemhez, hiszen akkoriban az útikönyvek még inkább a „karosszékes utazóknak” készültek, részletesen bemutatták az adott ország vagy város földrajzát, történelmét, kultúráját, gasztronómiáját, valamelyest pótolva az olvasóközönség számára az utazás élményét. Nem sokkal később

az Ikva Kiadó munkatársa lettem, ahol már-már történelemtankönyvek szerkesztésével foglalkoztam, azonban inkább egy „mindenes” pozíciót töltöttem be, hiszen a nyomdai előkészítésben és a terjesztésben is részt vettem.

1995-ben kerültem a Nemzeti Tankönyvkiadóhoz (NTK), ahol első pillanattól kezdve történelemtankönyveket szerkesztettem, és tulajdonképpen azóta is e tantárgy tankönyveinek szerkesztésével foglalkozom. A cégnév sokszor változott, hiszen az NTK-ból Nemzedékek Tudása Könyvkiadó lett, majd annak megszűntetése után munkánk az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézethez (OFI), azután az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetemhez, végül az Oktatási Hivatalhoz (OH) került. A cégér tehát számtalanszor, míg az én munkám sosem változott. Mind az általános iskolai, mind a középiskolai történelemtankönyveket szerkesztettem, de volt egy időszak, amikor csak a középiskolait.

Milyen tapasztalatokat szerzett pályakezdő éveiben, amelyek a későbbiekben meghatározták a munkásságát?

A munkám során mindig nagyon figyeltem arra, hogy szakzerű anyagok kerüljenek ki a kezeim közül. Törekedtem arra, hogy a történettudomány által konszenzusosan elfogadott eredményeket tükrözze a tankönyv, bár azt is szem előtt tartottam, hogy gondolkodtasson is a tananyag, ezért a különböző kérdésekben kibontakozó vitákról is tudósítsanak a tankönyvek. Mivel jómagam is tanár vagyok, azt gondolom, hogy a legszerencsésebb, ha a tankönyveket pedagógusok írják. A másik fontos alapszabály az volt – számomra legalábbis –, hogy a tankönyvek olvasmányosak és jól tanulhatóak legyenek. A harmadik, amire mindig ügyeltem, hogy külalakjukban is szépek, könnyen áttekinthetőek legyenek. A tankönyveknek mindig az érvényes tantervekhez kell igazodniuk, tehát előtérben tartottuk a kollégákkal, hogy a tantervi célok megjelenjenek a kiadványokban.

Melyek voltak a legkiemelkedőbb, legmeghatározóbb pillanatai munkájának? Van olyan kiadvány, amire jó szívvel tekint vissza?

Ez a kérdés nagyon nehéz. Tulajdonképpen minden tankönyvet vállalok, amit szerkesztettem a '90-es évek végétől napjainkig. Szerencsésnek érzem magam annyiban, hogy a nyugdíjba vonulásom napjáig – nyáron –, befejeződött a *Nemzeti alaptanterv*hez (Nat 2020) készült tankönyvek szerkesztése. Minden tankönyvet élmény volt szerkeszteni, jó szerzőkkel volt alkalmam dolgozni, és a háttér csapat is – a grafikai, a műszaki szerkesztők és a tördelők – kiválóan együttműködtek a munka során. A tankönyvek közül ugyan nem tudnék kiemelni egyet sem, de néhány kiadványt mégis megemlítenék, amelyeket én szerkesztettem, és büszke vagyok rájuk. Ilyen például a *Miről mesél a múlt?* (1998) című kiadvány, ami nagyon izgalmasan és mesélős formában mutatja be a történelem eseményeit a 10–12 éves gyerekeknek. Hasonlóképp büszke vagyok a *magyar hajózás képes története* (1999) című munkára, a *har-*

madik Magyar Köztársaság 20 éve (2010) című könyvre vagy a *Haza bölcse, a bolond gróf és a többiek – Ragadványnevek történelmünkben* (2001) című kiadványra.

Megélte a papíralapú tankönyvek alapján készült okostankönyvek megszületését. Hogyan emlékszik vissza ezekre a változásokra, miként hatott Önre a bekövetkezett digitális átalakulás?

Nem vettem részt az okostankönyvek készítésében, mert az egy külön szakma. Egyrészt más szemléletmódot igényel, hiszen más papíron megjeleníteni egy szöveget vagy képet, mint digitálisan. Ugyanakkor természetesen láttam a tankönyveket, és a digitális szerkesztő kollégák megannyiszor kikérték a véleményemet is. Nekem nagyon tetszik ez a digitalizációs átalakulás, sokat tud hozzáadni a tanórákhoz, a tanításhoz és a tanuláshoz egyaránt. Ezt leginkább az olyan grafikai eszközökre értem, mint például, hogy a térképeknek létrejöhettek az a funkciója, hogy a diák vagy a tanár ön maga válassza ki azt, mit is mutasson a térkép. Bár szükségszerű a nyomtatott tankönyv, és nem gondolnám, hogy belátható időn belül eltűnnének a könyvek, egyre fontosabb lesz a digitális tananyag.

Min dolgozott az elmúlt években?

Az utolsó simításokat végeztük el a 8. és a 12. évfolyamos történelemtankönyvek nyomdai előkészítésében. Ez már a könyvek nyomtatása előtti utolsó munkafázis volt.

Mit jelent a pedagógusnap alkalmából Önnek átadott Németh László-díj? Valaminek a lezárásaként értékeli?

Igen, valaminek a lezárása. Nagyon örültem neki, hogy gondoltak rám, még annak ellenére is, hogy a szerkesztői munka valójában láthatatlan a „nagyközönség” számára. Hiszen az oktatás legfontosabb szereplője a tanár. Ő kapcsolódik a diákokhoz, a szülőkhöz, ő áll az oktatás „frontvonalában”. Nekünk, szerkesztőknek a gyakorló tanároknak – és persze a tankönyveket használó diákoknak – kell segítő kezet nyújtanunk. A Németh László-díj elnyerése számomra a szerkesztői munkám elismerése, amiért hálás vagyok. Ugyanakkor ez a díj nemcsak számomra elismerés, hanem annak a csapatnak is szól, akik velem együtt megalkották a tankönyveket.

Mik a tervei a nyugdíjas napokra?

Három unokám van (*mire lapunk az olvasóhoz ér, talán már négy lesz – a szerk.*), akik még kicsik, így velük szeretnék sok időt eltölteni. Másrészt sok-sok pótolnivalóm van az olvasás tekintetében, ugyanis eddig számtalan szakkönyvet olvastam, most már szeretnék időt szentelni a szépirodalomnak is. És persze szeretnék utazni: leginkább hazánkban belül, de külföldre is szívesen utaznék, különösen a spanyol és az olasz régió érdekkel nagyon.

Érettségi változások: FENNTARTHATÓSÁG

A közismereti érettségi vizsgatárgyak 2024. május-júniusi vizsgaidőszaktól érvényes vizsgakövetelményei

A felmenő rendszerben tanulók számára 2024-től kezdődően új, változó vizsgakövetelmények lépnek érvénybe. **Érettségi változások** című rovatunkban tantárgyanként vizsgáljuk meg a különböző, választható vizsgatárgyak jellemző változási szisztémáit, a jövőben érvényes strukturális ismereti eljárásait. E havi lapszámunkban a **fenntarthatóság** vizsgatárgy változásait tekintjük át.

Szöveg: Karkó Ádám

2020-ban a *Nemzeti alaptanterv* és *Kerettantervek* bevezetését követően elkészültek a hozzájuk illeszkedő részletes érettségi vizsgakövetelmények is. A követelmények alapján először a 2023/2024-es tanévben, a május-júniusi érettségik alkalmával adnak számot tudásukról a vizsgázók.

A megújuló érettségi vizsgakövetelmények – általánosan interpretálva, az összes érettségire vetítve – korszerű értékelési módszereket határoznak meg, amelyekkel az eddiginél szélesebb teret adnak a diákok önálló problémamegoldásának és kreativitásának. Továbbra is megmaradt az érettségi vizsga kétszintű rendszere, amelyben a kötelező vizsgatárgyak sem változtak meg, így a fenntarthatóság vizsgatárgy egy nem kötelezően megszabott időpontra esik majd.

Egy élet a Földön

A 2024-től érvényes érettségi rendszerben a fenntarthatóság vizsgakövetelményei a következők:

A tanuló

- felismeri a természeti, gazdasági, környezeti folyamatok ok-okozati összefüggéseit, képes a rendszerben való gondolkodásra;
- képes egy témához kapcsolódóan adekvát információforrások és információk kiválasztására, azok értelmezésére;
- eligazodik a témához kapcsolódóan a nyomtatott és elektronikus információhordozókban megjelenő adatokban, információkban, képes azokat elemezni,

rendszerezni, azokból következtetéseket levonni, illetve prognózisokat megfogalmazni;

- képes megfigyelések, vizsgálatok megtervezésére és végrehajtására, az eredmények értelmezésére és bemutatására;
- képes érveket megfogalmazni véleménye alátámasztására szóban és írásban egyaránt;
- alkalmazza ismereteit a mindennapokban tapasztalható, a fenntarthatóságot akadályozó vagy előmozdító környezeti, gazdasági, társadalmi folyamatok, jelenségek, történések magyarázatában.

Természetes élőhelyünk

A *Fenntarthatóság* vizsgatárgyból csak a 2024-től érvényes középszintű érettségi vizsgakövetelmények jelentek meg:

1. A gazdasági fejlettség és a fenntarthatóság összefüggései

A vizsgázó

- Mutassa be a környezetszennyezés-típusok területi eltéréseit, elemezze az egyes térségek környezeti problémáit.
- Fogalmazzon meg összefüggéseket és ellentmondásokat a környezeti állapot változásai és a gazdasági fejlettség és fejlesztések között.

- Mutassa be a lineáris és a körkörös gazdálkodás jellemző vonásait, hasonlítsa össze fenntarthatósági szempontból a két termelés-szervezési módot.
- Elemezze a 21. századi energiagazdaság jellemzőit, az energiaforrások hasznosításának fenntarthatóságot előmozdító és korlátozó vonatkozásait. Környezeti szempontokat figyelembe véve vesse össze a fosszilis energiaforrások, a hasadóanyagok és a megújuló energiaforrások felhasználásának lehetőségeit.
- Példák alapján igazolja a humán és a társadalmi erőforrások szerepét napjaink társadalmi-gazdasági fejlődésében.
- Forráselemzés alapján mutassa be a környezeti szempontok érvényesítésének néhány társadalmi-gazdasági vetületét, ellentmondásait.
- Aktuális társadalmi-gazdasági jelenségekkel összefüggésben mutasson be ökológiai problémákat és azok elkerülésének, megoldásának lehetőségeit.
- Hasonlítsa össze az eltérő gazdasági fejlettségű országok fenntarthatósági problémáit, magyarázza az eltérő és azonos vonásokat környezeti, társadalmi, gazdasági szempontból.
- Azonosítson és elemezzen a fenntarthatósággal kapcsolatos problémákat helyi, regionális és globális környezeti, társadalmi-gazdasági folyamatokban.
- Mutassa be a globalizáció és a fenntarthatóságra való törekvés kapcsolatát, ellentmondásait.
- Környezeti, fenntarthatósági szempontok alapján elemezzen a lakókörnyezetében megvalósult/megvalósuló beruházást.

2. Globális környezeti problémák és azok természeti és társadalmi következményei

A vizsgáló

- Alkalmazza a fizika, a biológia, a kémia és a földrajz tanulása során megszerzett ismereteit a helyi, regionális, illetve globális környezeti problémák kialakulásának és következményeinek magyarázatában.
- Összefüggéseiben mutassa be a légkör, a vízburok (beleértve a vizes élőhelyeket), a kőzetburok károsodásának, sérüléseinek helyi, regionális és globális összefüggéseit, ezek életminőségre és gazdaságra gyakorolt hatását, nevezzen meg a környezeti problémák mérséklését, megoldását szolgáló lehetőségeket.
- Mutassa be a talajt mint ökológiai rendszert veszélyeztető folyamatokat, ezek következményeit, hatásukat az élelmiszer-termelésre, nevezzen meg a talaj védelmét szolgáló lehetőségeket.
- Elemezze az ökológiai rendszerek egyensúlyát veszélyeztető folyamatokat, a biodiverzitás megőrzésének fontosságát.

- Források vagy önálló megfigyelés, adatgyűjtés alapján összefüggéseiben mutasson be helyi vagy regionális környezetkárosító folyamatot, problémát, tegyen javaslatot a környezetkárosítás elkerülésére, mérséklésére.
- Ismerje fel és elemezze helyi vagy regionális környezetkárosító folyamatok ok-okozati és visszacsatolási kapcsolatrendszerét és hatásmechanizmusát, nevezzen meg a problémák mérséklését, megoldását szolgáló lehetőségeket.

3. Szegény gazdagok és gazdag szegények – a fogyasztói társadalom ellentmondásai

A vizsgáló

- Demográfiai adatok elemzése alapján mutassa be a 21. századi demográfiai folyamatok környezeti és fenntarthatósági következményeit.
- Esetleírások, források alapján elemezze a fogyasztói társadalom működésének környezeti következményeit.
- Mutassa be a gazdasági fejlettség és a fogyasztási szokások összefüggéseit és ellentmondásait, a szükséglet és az igény közötti különbséget.
- Példák elemzésével mutassa be a társadalmi felelősségvállalás szerepét napjainkban, a fenntartható jövő érdekében a helyi, a regionális és a nemzetközi összefogás és segítségnyújtás szükségességét.
- Mutassa be az eltérő környezeti adottságok és az ezekből adódó eltérő életszervezés és fogyasztási szokások összefüggéseit. Földrajzi ismereteit alkalmazva példákkal igazolja a természeti és a társadalmi-kulturális környezet fogyasztásra gyakorolt hatásait.
- Fogalmazza meg a globalizáció és a fogyasztási szokások átalakulása közötti összefüggés sajátosságait, jellemzőit, példák alapján ismertesse a globalizáció hatásait a fogyasztói magatartás alakulására, térjen ki ezek fenntarthatósági következményeire is.
- Adatok, tanulmányok, illetve saját korábbi vizsgálódásai alapján elemezze a helyi termék és a méltányos kereskedelem szerepét a fenntartható fogyasztásra való törekvésben.

4. A települések fejlődésének fenntarthatósági vonatkozásai

A vizsgáló

- Hasonlítsa össze a vidéki (tanya, falu) és a városi élet eltérő környezeti, fenntarthatósági problémáit, mutassa be a nagyvárosi, illetve a vidéki élet fenntarthatósági szempontból előnyös és hátrányos vonásait, kapcsolatait.

A középszintű vizsga részai

Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
projekt	15 perc
Egy téma önálló, évközi feldolgozása	Projektvédés
100 pont	50 perc

- Mutassa be egy-egy város példáján a város és környezete kölcsönhatásait, a biológiai, társadalmi, gazdasági függőségi kapcsolatokat.
- Ismertesse a környezetbarát építkezés, várostervezés jellemzőit. Készítsen javaslatokat a tájba illő építkezés, a természetes helyi anyagok felhasználásának lehetőségeire, elemezze ezek környezeti vonatkozásait.
- Hasonlítsa össze az okostelepülés és az ökotelepülés céljait, működésük elveit. Példák alapján mutassa be az élheterő, a környezeti szempontokra fókuszáló településfejlesztés kritériumait.
- Elemezze a nagyvárosok működéséhez kapcsolódó, a környezet terheléséhez vezető folyamatokat, az elérhető szolgáltatások színvonala és a környezetterhelés összefüggéseit, fogalmazzon meg a környezetterhelést csökkentő megoldási lehetőségeket.
- Tervezzen meg a fenntarthatósági szempontok figyelembevételével egy közösségi teret (például közösségi park, ház, iskolaudvar, települési tanösvény).
- Települési példák alapján elemezze a városi közlekedés környezeti következményeit, mutasson be környezetbarát közlekedési megoldásokat.
- Földrajzi és történelmi ismeretei alkalmazásával mutassa be az urbanizáció környezeti következményeinek eltérő vonásait a Föld különböző térségeiben.
- Értelmezze az ENSZ által 2015-ben elfogadott fenntartható fejlődési célokat, fogalmazzon meg néhány, a megvalósítást segítő helyi, regionális, globális intézkedést.
- Elemezze a helyi szintű környezeti problémákból adódó társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseit, tárjon fel ok-okozati kapcsolatokat, fogalmazzon meg lehetséges megoldásokat.
- Esetelemzés alapján fogalmazzon meg a helyi társadalmi kezdeményezések, környezetvédő mozgalmak szerepét és lehetőségeit a fenntarthatósági szempontok érvényesítésében.

A projekt munka elkészítésének célja, hogy a vizsgázók igazolják, képesek elméleti ismereteik gyakorlatban történő alkalmazására. Az általuk választott téma feldolgozása során képesek a rendszerben történő problémamegoldó gondolkodásra, a felelős és mérlegelő véleményalkotásra és döntéshozatalra. Az elkészült projekt munkát a vizsgázónak legkésőbb az írásbeli vizsgaidőszak kezdetéig kell leadnia. A projekt munka témáját a vizsgázó a központilag meghatározott három témakör valamelyikéből választhatja. A projekt témákat a tavaszi vizsgaidőszakra vonatkozóan az előző év december 1-ig, míg az őszi vizsgaidőszakra vonatkozóan az adott év május 1-ig kell nyilvánosságra hozni.

5. Összefogás a fenntartható jövő érdekében

A vizsgázó

- Mutassa be a legfontosabb hazai és nemzetközi szinten megfogalmazott környezetvédelmi, fenntarthatósági irányelveket, célkitűzéseket, térjen ki a megvalósulás lehetőségeire és nehézségeire.
- Igazolja a különböző szakmák, különböző jellegű szervezetek összefogásának fontosságát a természeti és társadalmi-kulturális értékek megőrzésében.
- Mutasson be néhány fontos hazai és nemzetközi állami, államközi és társadalmi környezetvédelmi szervezetet, kezdeményezést, ismertesse azok tevékenységét és eredményeit.
- Esetelemzések alapján igazolja a hazai, a külföldi és a nemzetközi környezeti, a fenntarthatóságot szolgáló összefogások szükségességét, mutassa be legfontosabb eredményeket vagy kudarcaikat.

Részletek:

https://www.oktatas.hu/koznevelés/erettsegi/kozismereti_vizsgatargyak_2024tol

Részletes érettségi vizsgakövetelmények a 2020-as Nat alapján:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2024/fenntarthatosag_2024.pdf

A boldogság titka a gyakorlás

Boldogságkör Szabadegyházán

A gyerekek élete, pont úgy, mint a felnőtteké, tele van kihívásokkal, kudarcokkal, konfliktusokkal. Ezt nem lehet elkerülni, és ettől nem tudják megvédeni őket sem a szülők, sem a pedagógusok. Egy dolgot lehet tenni: eszközt adni a kezükbe ahhoz, hogyan kezelhetik jól a konfliktusokat, vagy hogyan lehetnek hálásak azért, amit kapnak, sőt „megtanulhatják” azt is, hogy szabad dühösnek lenni, de nem bánthatják egymást. És ehhez nagyon jó módszer, „tanulási út” a Boldogságóra Program és a Boldogságkör szakkör. **Pálfyné Miklós Andreával**, a Szabadegyházi Kossuth Lajos Általános Iskola igazgatójával és **Kolonics Zsuzsanna Ibolya** tanítónővel, a Boldogságkör szakkör vezetőjével beszélgettünk arról, hogyan zajlanak náluk a szakkörök, és mit jelent számukra a Boldog Iskola cím.

Szöveg: **Vágóné Ugró Szilvia** | Fotó: Bolláné Godány Erika Andrea, Agócs Kinga

Zsuzsa néni! Ma lesz boldogság? – tette fel a kérdést az egyik gyermek **Kolonics Zsuzsanna Ibolya** tanítónőnek a Szabadegyházi Kossuth Lajos Általános Iskola folyosóján. Ez a kisdíák nem az élet nagy kérdéseit kutatva szeretett volna gyors választ kapni, hanem arra utalt kérdésével, hogy mikor lesz a következő boldogságkör, merthogy a szabadegyházi iskolában lehetőségük van a gyerekeknek ingyenesen részt venni ezen a foglalkozáson. Az iskola 2020-ban pályázta meg és nyerte el először a *Boldog Iskola* címet, és ennek a programnak a keretében tartja Zsuzsa néni azóta is a foglalkozásokat a gyerekeknek.

A Boldog Iskola cím az egyik sajátossága a Fejér vármegyében található általános iskolának, de nem az egyetlen. **Pálfyné Miklós Andrea** igazgatónő, aki már 2018 óta intézményvezető, sok egyéb sajátosságot is felsorolt; kiemelkedő például a környezeti nevelésük. Az iskola területén számos egzotikus fa és növény található, melyeket sok évvel ezelőtt az akkori diákok ültettek, a mai generáció pedig azóta is gondozza és gyönyörködik bennük. Magaságysok is vannak az iskola udvarán, melyekben jelenleg is – szintén a diákok, tanári felügyelettel – növényeket nevelnek és gondoznak. Az intézmény nagyon erős a sport területén is, hiszen a közel kétezer fős település általános iskolájának van saját futó-, távolugró, sőt még tenispályája is, melyeket a száznegyven gyerek szabadon használhat. Érdekes még, hogy nemcsak hogy kedvük szerint használhatják a pályákat a diákok, hanem például a teniszoktatás is része a tantervnek. Az igazgatónő erősségként emelte ki a kollektívát is. **Pálfyné Miklós Andrea** ezzel kapcsolatban így fogalmazott: „Nagyon összetartó közösség vagyunk, akik közel harminc éve együtt dolgozunk. Gyakorlatilag együtt nőttünk fel a pedagóguspályára kihívásaihoz.” Majd **Kolonics Zsuzsanna Ibolya** hozzátette: „Én Sárospatakról érkeztem ide. Ahogy a kollégáim, úgy én is itt maradtam, mert nagyon sok támogatást,

segítséget kaptam az iskolától, az önkormányzattól, és mert a munkatársi közösség is nagyon jó.”

Az iskola három évvel ezelőtt találkozott a *prof. dr. Bagdy Emőke*, *prof. Oláh Attila* és *Bagdi Bella*, a Jobb Veled a Világ Alapítvány elnöke által kidolgozott *Boldogságóra Programmal*, megtetszett nekik, megpályázták és el is nyerték. Ennek a programnak a keretében tartanak jelenleg is *Boldogságkört* a szabadegyházi iskolában. Kezdetben a tanítónő a saját osztályában kezdte el a boldogságórákat (egy-egy készségi tárgy témájába beépítve), majd a 2022/2023-as tanévtől az érdeklődő alsó tagozatos gyerekeknek is lehetősé-

Kívánságkavicsok

Elismerő oklevél

gük volt részt venni a Boldogságkör szakkörön. Annyi gyerek jelentkezett, hogy Zsuzsa néni 2 foglalkozást tartott egy héten. A Boldogságkörnek a legfőbb célja az, hogy fejlesszék a gyerekek érzelmi intelligenciáját, önismeretét és a boldogságra való képességüket úgy, hogy eszközöket adnak a kezükbe, hogy hogyan lehet a negatív gondolkodásmódon változtatni, és a tanulásban egy optimista hozzáállást kialakítani. Az igazgatónő ezzel kapcsolatban kiemelte: „Fontosnak tartjuk azt, hogy ne csupán a pedagógiai programban és a munkatervben szerepeljen, hanem a gyakorlatban is megvalósítsuk a programot.” Eddig az alsó tagozatos kisdiákoknak volt csak lehetőségük részt venni rajta, de ősztől már a felső tagozatos diákok is jelentkezhetnek rá. Minden héten hétfőn és szerda délután vannak a foglalkozások, akkor gyűlnek össze 30 percére a gyerekek, hogy gyakoroljanak, ahogy a tanítónő is mondta: „ha a mottóját kellene megfogalmaznom, azt mondanám: gyakorolni, gyakorolni, gyakorolni”. Arra pedig, hogy mit és hogyan kell gyakorolni, már kidolgozott tematikájuk van, ugyanis a Boldogságóra Program megadja, hogy melyik hónapban mi legyen a fő téma. Ezek a témák a hála és az optimizmus gyakorlása, a társas kapcsolatok, jó cselekedetek, a célok kitűzése és elérése, az apró örömök élvezete, a megküzdés, megbocsátás és a testmozgás gyakorlása vagy a fenntartható boldogság kialakítása. Ezekről a témákról beszélnek az év során, és erre építi a heti alkalmakat is a tanítónő. Arra a kérdésemre, hogy van-e ismétlődő eleme a foglalkozásoknak, Kolonics Zsuzsanna elmondta, hogy ugyanúgy épülnek fel az órák: relaxációval kezdenek, majd következik a témára hangoló beszélgetés, ezt mesék, történetek követik, melyek szintén az adott témához kapcsolódnak, utána játékos gyakorlatok, a végén pedig mintegy lezárásként a hónap dalát hallgatják meg. Ha pedig marad még idejük, akkor egy – a gyerekek által választott – játékot is játszanak, mely sok esetben a Pozitív társasjáték.

A játékoság mellett nagyon fontos kérdés az is, hogy mit tesz hozzá a gyerekek életéhez a Boldogságkör és a Boldog Iskola program. Sokkal többet, mint gondolnánk. Fejleszti az érzelmi intelligenciát, segíti a pozitív gondolkodást, emellett olyan készségeket is fejleszt, melyek támogatják a gyerekek szociális közösségbe való beilleszkedését, valamint arra is megtanítja őket, hogyan kezeljék az indulataikat. Megismerkednek olyan fogalmakkal, mint a hála, a bizalom, az elfogadás. Megtapasztalják általa, hogyan lehet a dühöt csillapítani verbális és fizikai agresszió nélkül; vagy azt, hogy egy osztályközösségben mindenki jó valamiben. A tanítónő ezek mellett fontosnak tartja azt is, hogy a gyerekek megismerjék önmagukat, gyakorolják, hogy miként reagáljanak helyzetekre, és melyek azok a tanulási módszerek, amelyek segítik őket a hétköznapokban. A program által lehetőség van a szülők felé is nyitni, hiszen év elején tájékoztatást kapnak arról, hogy mi a vezérfonala egy-egy foglalkozásnak.

Ahhoz, hogy valaki a saját iskolájában Boldogságkör szakkört tarthasson, nem kell az intézménynek elnyernie a Boldog Iskola címet, de a pedagógus el kell, hogy végezzen egy 30 órás akkreditált képzést. Ilyen képzést szervez a Jobb Veled a Világ Alapítvány, mely a *Boldogságóra Program a pozitív pszichológia módszereivel*

címet viseli. Az igazgatónő boldogan mesélte ezzel kapcsolatban: „Bár a Boldog Iskola cím elnyerésének feltétele, hogy egy pedagógus elvégezze ezt a képzést, nálunk már ketten is elvégezték a tanfolyamot, és a tan-testület is támogatóan áll a programhoz.”

És hogy a boldogságot hogyan lehet gyakorolni, arra több példát is említett a tanítónő. A Hála Világnapján – szeptember 21-én – a szakkörös gyerekek hála-kuponokat készítettek az iskola dolgozóinak. A kuponokon az szerepelt, miért hálásak nekik. Mindenki kapott ilyen kártyát, a karbantartó, a takarítók és a pedagógusok is. A gyerekek maguk fogalmazták meg és adták át őket, megtapasztalva ezzel azt, hogy milyen nagyszerű és könnyű dolog adni, és milyen jó másoknak örömet szerezni. Szintén ezen a napon egy másik pedagógus, aki szintén „boldogságórás”, a nagyobbakkal hála-köveket készített, melyeket utána a faluban több helyen kiraktak. A kövekre pozitív üzeneteket írtak. A település lakói ezeket megtalálták, és volt, aki visszajelzést is küldött az internetes oldalon, hogy milyen örömet szerzett neki, amikor megtalálta. Ez nagyon jó példa arra is, hogy az iskola folyamatosan nyit a település lakói felé is. Zsuzsanna nagyon büszkén mesélte azt is, hogy volt, amikor az osztályában a gyerekek Elismerő Oklevelet írtak a családjuk valamelyik tagjának, hazavitték és át is adták azt. Ezzel kapcsolatban a tanítónő hangsúlyozta, hogy „célunk az is, hogy tágítsuk a kört, hogy a gyerekek ne csak egymás között az iskolában, hanem a családban és a település lakói felé is nyitottabban tudják az érzelmeiket kinyilvánítani.”

A foglalkozásokon sokfajta játékot is játszanak a gyerekekkel: mozgásos játékokat, társasjátékokat, népi játékokat, vagy akár a hideg-meleg játékot is, melynek a lényege, hogy babzsákkal a fejükön sétálnak, és közben vigyáznak, hogy le ne essen a babzsák. Ha valakinek leesik a babzsákja, hideggé válik és le kell guggolnia. Csak akkor melegszik fel (és állhat fel) ismét, ha egy társa odamegy hozzá, felveszi a babzsákját és felteszi a fejére. Ez a játék is igazán mélyre ható, egymásra való odafigyelést igényel, és erősíti a közös munkát, az összehangolódást. A szakkör fontos kelléke egy plüssmacó is, amelyet akkor használnak, ha válaszolni kell arra a kérdésre, hogyan érezték aznap magukat. Ilyenkor körbe adogatják a játékot, megölelik és egy kicsit beszélnek is hozzá a gyerekek. Aki szeretné megosztani a csoport tagjaival az aznap átélt érzelmeit, az elmesélheti örömeit, nehézségeit.

A boldogság és ezzel együtt az élet olyan, mint egy nagy hullámvasút, mely hol fent van, hol meg lent, függetlenül attól, hogy gyerekként vagy felnőttként utazik valaki rajta. Ezt nem nagyon lehet elkerülni – és ettől nem igazán lehet megóvni a gyerekeket sem. Szabadegyházán a Kossuth Lajos Általános Iskolában a tanárok nagyon jól tudják ezt, és összefogva törekszenek arra, hogy a gyerekek a boldogságot tényleg megéljék, de ne úgy, hogy a felnőttek megóvják őket a konfliktusoktól, a kudarcoktól, a dühüktől, hanem úgy, hogy eszközöket adnak a kezükbe, hogy saját maguk meg tudják oldani a problémáikat, hogy megtalálják az erősségeiket, és azokat a dolgokat, melyek boldoggá teszik őket.

Pozitivitáris társasjáték

A pedagógusokat is bántalmazhatják

Számos szakirodalom, képzés, cikk, blogbejegyzés szól arról, hogy a gyerekek között – akár már óvodában vagy később az iskolában – miként jelenik meg az agresszió, és mit tud ellene tenni egy pedagógus vagy a szülő. Arról viszont, hogy adott esetben hányféleképpen bántalmazzák a tanárt a diákok, igen kevés információnk van, pedig ez is létező probléma. **Novák Ferenc** pedagógiai viselkedéskutatóval beszélgettünk a pedagógusokat ért bántalmazásokról, az agresszív viselkedés okairól és a lehetséges megoldásokról.

Szöveg: **Vágóné Ugró Szilvia**

Mióta van a pályán? Milyen tantárgyat tanít? Honnan jött a motiváció, hogy a bántalmazással elkezdjen mélyrehatóbban foglalkozni?

Húsz éve foglalkozom viselkedéskutatással. Tíz éve járok iskolákba előadásokat tartani, jelenleg évi ötven iskolába és húsz-harminc óvodába jutok el, így ez a munka nem teszi lehetővé, hogy tanítsak is, de végzettségem szerint matematika-fizika szakos tanár vagyok. A motivációm egészen gyermekkoromig nyúlik vissza, ugyanis 14 éves koromig a szüleimmel együtt nevelőotthonokban éltem. A szüleim is pedagógusok, és a családomban is több pedagógus van. Én is ezt a pályát választottam, a nevelőotthonokban töltött idő pedig nagyban segített, hogy jobban át tudjam érezni más gyerekek problémáit, jobban megértem a gondolatvilágukat. Az agressziókutatással később kezdtem el foglalkozni, sokáig csak a nevelési témák érdekeltek. Tizenhat évvel ezelőtt azonban a fiam osztályába egy fegyvert vitt be az egyik gyerek. Nem történt baja a fiamnak, de ez az eset annyira elgondolkodtatott, hogy azt éreztem, hogy ezekre helyzetekre jobban fel kell készülni, ha ilyen előfordulhatott Magyarországon egy gimnáziumban.

Írásaiban gyakran témája az iskolai agresszió. Milyen formái vannak ennek? Milyen estekben fordulhat elő?

Az agresszióknak két formája van, melyek a köztudatban is ismertek: a szóbeli és a fizikai agresszió. Ami még az agresszió formájánál is lényegesebb, az az agresszió indíttatása. Ez két csoportra bontható: az egyik a jellemtorzulásból származó, állandósult agresszió, amikor a gyerek minden nap agresszív, a másik a zaklatottságból származó alkalmi agresszió – ez utóbbi esetben a gyerekeket nem szoktuk agresszívnek nevezni. Ekkor a fiatal rendszerint olyan gyerekek az áldozatává válik, akit a verbális bántás jellemez, többnyire hecceli a másikat, szavakkal bántja, amely fizikai válaszreakciót vált ki. Ez tehát a zaklatottságból származó alkalmi agresszió egy olyan gyerektől, aki egyébként nem agresszív. Ez az, amiből a tanár gyakran csak az ütést látja, és azt nem, hogy az agresszív gyerek, suttogva is akár, verbálisan bántja gonosz kifejezésekkel a másik gyereket, aki végül egy vesztes érzelmi reakcióban nyilvánul meg. Ugyanígy vesztes érzelmi reakció lehet az is, ha a tanár az órán kiabál.

Számos szakirodalom, cikk szól a diákokat ért agresszióról, de nem gyakori téma a pedagógusokat ért verbális agresszió, vagy akár fizikai bántalmazás. Mennyire gyakori manapság a pedagógusokat érő agresszió?

Ez egy létező probléma, de a tantestületek ezeket – mint egy család – igyekeznek maguk között megbeszélni. A jelentkező problémáknak csak nagyon kis százaléka

derül fény. Főleg akkor tudja meg más is, ha a helyzet már tarthatatlan, vagy hogyha már hivatalos segítséget kell kérni. Amikor elmegyek egy iskolába, akkor a tantestülettel való találkozás előtt mindig leülök beszélgetni az igazgatóval, és megkérdezem, melyek a jellemző problémák az intézményben. Legtöbbször még ezeken a beszélgetéseken is nagyon óvatosan vagy egyáltalán nem említik ezeket a problémákat, gyakran az előadásom negyvenedik perce körül említik csak először az ilyen jellegű gondokat a pedagógusok. A pedagógusokat ért szóbeli agresszió pedig a gyerekek részéről sajnos szinte mindennapos. Nincs olyan pedagógus, akit ne ért volna ilyen jellegű bántalmazás. A fizikai bántalmazás mégis sokkal ritkább, amit az is befolyásol, hogy a pedagógus az adott helyzetben mennyire bölcsen reagál, meg tudja-e állítani a folyamatot a gyereknél az előtt, mielőtt az ütne, vagy hátra tud-e lépni egyet azért, hogy azt a bizonyos határt ne lépje át a gyermek.

Ha egy pedagógust ér bántalmazás, az hogyan jelenhet meg a mindennapokban?

Sokféleképpen megjelenhet; cinikus megjegyzések, internetes tréfák, a pedagógus felé irányuló dühös tekintet, fenyegető kijelentések és ijesztő mozdulatok formájában. Ide tartozik a beszorítás, lökdösés is, valamint az ütés is, de ezek az utóbbiak olyan súlyos bántalmazások, hogy azokról rendszerint már a külvilág is tudomást szerez.

Lehet bántalmazó egy osztályközösség is?

Maga az osztályközösség is lehet bántalmazó. Lehet egy osztályközösség olyan beállítottságú, ahol már divattá vált az agresszió, így kommunikálnak egymás között, és eljöhét az a pont, amikor a pedagógussal is így fognak. Ilyenkor már a hangadók vezetik az osztályt, akik elvárják, hogy a csoport minden tagja ugyanúgy kommunikáljon, mint ők. Ha ez a helyzet kialakul, abban az esetben egy szelíd gyerek két dolgot tehet: vagy ugyanúgy kommunikál, mint a többiek, vagy egyáltalán nem beszél se a társával, se a tanárokkal, hanem visszahúzódik, mert ha megszólalna, neki is abban a stílusban kellene, mint a többieknek. Ha a hangadók már többen vannak, ők a többség, akkor velük szemben a tantestület is vesztségre áll, mert ilyenkor ez a probléma már több tanárt is érint. Ilyen helyzet azért nagyon ritkán szokott kialakulni, de ilyenkor általában már nemcsak a gyerek kerül szembe a pedagógussal, hanem a szülők is kritizálhatják a gyerekek előtt a pedagógusokat.

Milyen lelki okai, dinamikái vannak annak, ha egy diák vagy egy osztály néhány tagja folyamatosan sértegeti, kritizálja a tanárát? Mennyiben más az online térben történő bántalmazás?

Amikor a gyerek szóban bántalmazza, hecceli a diáktársát vagy a tanárát, ezt azért teszi, hogy a másik kevesebbnek érezze magát, felülkerekedjen rajta, megmutassa a társainak, mire képes a tanárral szemben. Az agresszív gyerek rendszerint megszokta, hogy agresszióval győz, anélkül pedig nem. Ezért lenne nagyon fontos, hogy már kisgyermekkorban, az első agresszív viselkedés megjelenésekor tanítsuk meg ezeket jól kezelni, mert akkor nem alakul ki bennük az, hogy csak erővel lehet győzni. Éppen ezért az agresszív gyerek két dolgot nem tud; tisztességesen győzni és méltósággal veszíteni, és ez egy kulcselem ebben a helyzetben. Tehát ezt a két dolgot kell megtanítani nekik, például olyan egyszerű technikákkal, hogy amikor társasjátékoznak, akkor a végén megtapsolják a győztest, elismerve ezzel a győzelmét.

A gyerekek agresszív viselkedésében nagy szerepet játszik a példamutatás is. Fontos kiemelni, hogy az agresszív gyerek jellemzően maga körül is sokszor találkozik agresszív viselkedéssel, kommunikációval; a televízióban a közszereplők is gyakran agresszíven kommunikálnak, lehet, hogy a szülei is agresszívebben beszélnek a szomszédal; ezek mind-mind impulzusok afelé, hogy a problémákat a gyerek is agresszióval akarja megoldani. A gyerek viselkedésének alakulását hetven százalékban a példamutatás befolyásolja, ezért nem mindegy, mit lát maga körül.

Az online térben a gyerek és pedagógus közötti agresszió, az online zaklatás nagyon ritka, az inkább a gyerekek között jellemző, de azért előfordul a tanár-diák között is. Ennek sokszor olyan megjelenése is lehet, hogy például a szülők létrehoznak a közösségi médiafelületeken csoportokat, melyekben nincs benne a pedagógus, és ott kommunikálnak egymással, kritizálják a tanárt, és ezt gyakran a gyerekeknek

is megmutatják. A pedagógusnak nehéz másnap azzal a gyerekkel bánnia, aki látott vagy hallott egy ilyen beszélgetést a tanáráról. Az online térben tehát nem jellemző, hogy pedagógusokat zaklatnak a diákok, ha mégis, akkor névtelenül, egy kamuprofil létrehozva teszik ezt.

Mit tud tenni egy pedagógus az adott helyzetben?

A pedagógusnak például proaktívnak kell lennie olyan tekintetben, hogy neki kell létrehoznia közösségimédia-csoportot a szülőknek, amiben ő maga is benne van. Sok gyerek szülője el sem megy az iskolába szülői értekezletre vagy fogadóórára, így ebben a formában velük is tud kommunikálni. Az is fontos lenne, hogy a pedagógus folyamatosan prezentálja a szülőknek a saját és a diákjai sikereit is. Mindaddig, amíg ezt nem teszi, mások fogják megmondani, hogy milyen az órája, milyen az iskola, hogy milyen tanár ő maga. Azt tapasztaltam, hogy a pedagógusok sokszor nem merik vagy nem fordítanak kellő időt arra, hogy a sikereiket kommunikálják, pedig fontos lenne.

Amiben én tudok segíteni a pedagógusoknak, az az, hogy miként előzzék meg, és hogyan csökkentsék a feljük irányuló agressziót vagy a gyerekek egymás közötti agresszióját. A legjobb eszköz a kezükben az lenne, ha tudnák értelmezni a diákok pillanatnyi hangulatát, hogy ismerjék fel, milyen hangulatban vannak a gyerekek és vegyék észre, hogy a saját kommunikációjukat ahhoz kell igazítaniuk. Ez lenne a legfontosabb képessége a tanárnak ahhoz, hogy egyáltalán órát tudjon tartani és hogy meg tudja előzni, szüntetni a diák feszültségét, vagy legalább ne növelje azt. Én olyan technikákat mutatok a pedagógusoknak, amelyek nemcsak a felszínt érintik, hanem megszüntetik az agresszív indítást is. Ezt az indítást egyetlen esetben nem lehet megszüntetni, akkor, amikor a gyermeket otthon minden nap verik vagy minden nap verekedést lát maga körül, mert számára az a kiindulópont. Azok a technikák, amelyeket én kidolgozok a pedagógusoknak, a következőkön alapulnak: növelni az önbecsülésüket, célokat kitűzni a gyerekeknek, növelni az empátiájukat, de bármilyen technika, ami őszintébbé teszi a gyerekeket, alkalmas lehet az agresszió csökkentésére. Megoldás lehet az is, ha növeljük az etikatudásukat, vagy szabálytisztetletet alakítunk ki náluk, de azok a technikák is jók, amelyek fokozzák a tanulásra való képességüket, ugyanis az is agresszivitást vált ki belőlük, hogy szeretnék tudni, de nem értik a tananyagot. Továbbá ha csökkentjük a képességeiken túli elvárásokat, azzal az agresszív indítást is csökkenteni tudjuk.

Vannak olyan tréningek, továbbképzések, szervezetek, amelyek segíthetnek a pedagógusoknak felkészülni akár az ilyen helyzetekre, vagy amelyek segíthetnek megoldani egy ilyen jellegű problémát?

A szakirodalmak gyakran túlságosan elméletiek. Fontos lenne az elfogadás, hogy nem akarom megváltoztatni másvalaki tulajdonságait, személyiségét. Én nem igazán látok erre vonatkozó konkrét képzéseket, a legtöbb tréning csak érzékenyít. Az intézmények szakmai napokat szerveznek, és ezekre hívnak el engem előadóként. Most augusztusban is volt egy ilyen szakmai nap, amelyen részt vettem, és ott az iskola egy szakmai műhelyt tartott, ahová több előadót meghívtak, volt pszichológus, másik szakmabeli is, valamint én. Az előadók között a pedagógusok forgószínpadszerűen körbejártak. Azt látom, hogy van igény ezekre az előadásokra. Arra is volt példa, hogy egy művelődési házban jöttek össze 12 iskolából, és ott voltam előadó. Kolozsváron is voltam, oda a szülők hívtak meg, mert van ott a szülőknek egy szervezete az iskola támogatására. Ez azért nagyon jó dolog, mert a szülők és a pedagógusok egymás mellett állnak, hiszen a diák jövőjét az határozza meg, hogy ez a hármas egység – diák-tanár-szülő – hogyan kommunikál egymással. Mindenképp szükség lenne célirányosabb képzésekre az iskolai agresszió mértékének csökkentéséhez.

A HÓNAP TÉMÁJA

Versenyek, pályázatok

Nem a versenyeredmény, hanem az ember számít

Interjú Alexa Mercédesz és Alexa Péter
Bonis Bona díjas felkészítő tanárokkal

A nagykanizsai Batthyány Lajos Gimnáziumban dolgozik az Alexa házaspár, akik 2020-ban elnyerték a „Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért” díjat. Több évtizede önzetlenül, elhivatottan, rendíthetetlen hittel segítenek diákjaiknak földrajz- és történelemversenyekre felkészülni. Számukra a munkájuk nemcsak a versenyeredményekről szól, nem is csak a tehetséggondozásról, hanem legfőképpen a diákokról. **Alexa Mercédesz** és **Alexa Péterrel** beszélgettünk versenyekről, generációkról és a hétköznapjaikról.

Szöveg: Vágóné Ugró Szilvia

Mikor kezdődött a pedagóguspályájuk? Milyen tantárgyakat tanítanak jelenleg a Batthyány Lajos Gimnáziumban?

Alexa Mercédesz: 1993-ban végeztem földrajz–testnevelés szakos tanárként, egy év kihagyással azóta a pályán vagyok. Volt, hogy csak úszást tanítottam, volt, hogy testnevelést. 2001 óta vagyok a Batthyány Lajos Gimnáziumban, ahol mindkét tárgyat emelt óraszám-ban tanítom.

Alexa Péter: Én 1995-ben szereztem meg az első diplomámat a főiskolán, aztán ezt két egyetemi kiegészítő diploma követte. 1995 óta tanítok, az első négy évemet Székesfehérváron töltöttem, majd Nagykanizsára kerültem 1999-ben, azóta vagyok a Batthyány Lajos Gimnázium földrajz–történelem szakos tanára.

2020-ban megkapták a Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért díjat. Mióta foglalkoznak tehetséggondozással? Mit jelent ez a díj Önöknek?

A. P.: Ez a díj óriási megtiszteltetés számomra, főleg azért, mert korábban évekig nem sikerült elnyernem, így én már nem is igen számítottam rá. Azt el kell árulnom, hogy abban az évben az ajánlók nélkülem adták be a pályázatot, így én az egésztől semmit nem tudtam mindaddig, amíg meg nem kaptam az értesítést. Azt ellenben tudtam, hogy Mercédeszt jelölik. Érdekes történet, hogy amikor Merci megkapta az értesítést, akkor olyan helyen voltunk, ahol nem igazán volt térerő, így az én üzenetem nem érkezett meg. Ő már mindenkivel beszélt, mindenkit felhívott, de mivel én nem tudtam, hogy én is elnyertem, meglepődtem, amikor nekem is jött értesítés. Az volt az első gondolatom, hogy milyen kedvesek, hogy férjként nekem is gratulálnak Mercédesz díjához. Csak utána néztem meg jobban, és akkor láttam meg a saját nevemet a levélben. Mióta elkezdtem dolgozni, azóta foglalkozom tehetséggondozással. Nekem ez egy nagyon lényeges része a mindennapi munkámnak. Az előző iskolámban is végeztem ilyen munkát, és nagyon jó érzés, hogy az első földrajz OKTV-döntősöm most a Szegedi Tudományegyetem tanára. Lehet, hogy túlzásnak hangzik, de én erre tettem fel az életem.

A. M.: Én nem olyan régóta foglalkozom tehetséggondozással, mert sok más munkát is végeztem az iskolában, nem igazán maradt rá energiám. Tánc-koreográfiákat tanítottam be szalagavatókra, táncversenyekre. Amikor Péterrel kezdtünk közös utakat járni, akkor támadt az a gondolatom, hogy megpróbálom az én diákjaimmal is. Kezdetben a tehetséges, érdeklődő diákjaimat Péterhez irányítottam, így a tanórákon én voltam velük, ő pedig felkészítette őket a versenyekre. Azt, hogy mikortól foglalkozom tehetséggondozással, nagyon nehéz megmondani. Körülbelül tíz-tizenöt éve már én készítem fel a saját tanítványaim. Mindig volt egy erős mag, akikre építeni tudtam, és persze a tehetséggondozásba a végén mindig bekapcsolódott Péter is. Mondhatjuk, hogy külön-külön dolgozunk, de mindig volt átfedés is. Ami a Bonis Bona díjat illeti, először Péter ötlete volt, hogy jelöljenek engem, mert már annyi eredményem volt. Emlékszem, az első reakcióm az volt, hogy nincs időm a sok feladatom mellett összeállítani a pályázat-

tom anyagát. Nem igazán vettem komolyan ezt a felvételt, de az egyik kisdíakom anyukája jelölt, a pályázatot pedig a párom rakta össze. Miután Péter többször nem kapta meg, így én sem reménykedtem benne. Nagyon meglepődtem, amikor jött az értesítés, megtisztelő volt, nagyon meghatódtam.

Aki tehetségeket gondol, az a jövőbe tekint. Mit gondolnak Önök erről? Szükség van a tehetségek felkarolására a Z és az alfa generációnál is?

A. P.: Teljesen másként kell gondolni őket, ebből fakadnak is kihívások számunkra bőven. Nem is feltétlenül kapcsolnám generációkhoz, mert akár néhány évenként is tapasztaljuk, hogy radikálisan változtatni kell. Mi nyolcosztályos és négyosztályos képzésekre járókkal is dolgozunk. Nagyon sokat kell változni és változtatni akkor, ha az ember sikeresen akar versenyre felkészítést vagy tehetséggondozást végezni. Manapság talán a legnagyobb különbség az, hogy lényegesen nehezebb a diákokat motiválni, többletmunkára bírni. Sokkal intenzívebb a világuk, amihez a tehetséggondozásnak is alkalmazkodni kell. Lényegesen célratörőbbnek és sokkal hatékonyabbnak kell lenni, mint régen, ugyanakkor nagyon céltudatosak a mai fiatalok. Azt nem lehet, hogy a gyereket igazítjuk az öt vagy tíz évvel ezelőtti módszerekhez, mert akkor biztos, hogy nem lesz eredmény.

A. M.: Én azt vettem észre, hogy először ki kell alakítani egy személyes kapcsolatot a gyerekekkel. Ez nem biztos, hogy a tananyagon keresztül fog történni. Ha megérzik, hogy valami pluszt fognak kapni, akkor egy idő után be lehet vonni őket olyan munkába, amivel eredményeket fognak elérni. Ha azt mondjuk nekik, hogy ha ezt megcsinálod, akkor ilyen és ilyen eredményt fogsz elérni, az mostanában már nem elég, mert teljesen más a munkamorál most, mint régen. Sokkal többet játszunk vagy beszélgetünk a felkészítő órákon is akár, mint régen, de ez szükséges ahhoz, hogy hatékonyan tudjunk együtt dolgozni. A mai generáció világa túlpörgött, tele van kütyükkel. Ha nem jön nekik azonnal sikerélmény, nem csinálják tovább, feladják, nem érdeklí őket tovább az adott dolog.

A. P.: Ennek kapcsán egyre többször merül fel az a kérdés is, ami tíz évvel ezelőtt elképzelhetetlen volt: „Miért kell ezt megtanulni?” Többször kérdezték már a gyerekek például, hogy miért kell megtanulniuk a térkép-használatot, mikor ott van a GPS. Több ilyen példát is tudnék még mondani, és ezeket a kérdéseket nem ugorhatom át, mert várják tőlem a választ.

A. M.: Amivel szerintem meg tudjuk fogni őket, hogy nemcsak tantárgyat tanítunk, hanem kompetenciákat. Megtanítjuk, hogyan kell egy pályamunkát megírni, vagy hogyan kell külső vizsgabizottság előtt szóbelizni, vagy akár népes közönség előtt előadást tartani. Nemegyszer kapunk visszajelzést a volt diákjainktól, hogy milyen jó, hogy nekik nem az egyetemen kell meg-tanulni jegyzetet készíteni a dolgozataikhoz, tudnak jó prezentációt készíteni és azt elő is tudják adni. Akikkel meg tudjuk értetni a szakkörökkel kapcsolatban, hogy a munkának igazán ez a hozadéka, és nem csak a versenyeredmény számít, azokkal tudunk együtt dolgozni. ▶

Elhivatottan tesznek azért, hogy a diákokból a legjobbat hozzák ki, hogy felismerjék és segítsék a tehetségeket. Miért érdemes egy pedagógusnak ilyen tevékenységet végezni?

A. P.: Nekem a tehetséggondozás a cseresznye a tejszínhab tetején. Az embernek van egy mindennapi munkája, amiben van egyfajta monotonitás. Részemről a tehetséggondozás akkor működik jól, ha ez egy kölcsönös adok-kapok. Egyrészt azért szeretem a tehetséggondozást, mert szeretek nálam okosabbakkal együtt lenni. Másrésztől nagyon sokat segít a mindennapi munkámban az, hogy néha kiköppenek belőle, mert a szakkörök kapcsán olyan dolgokat tehetek, amiket nagyon szeretek, ezáltal én is töltődöm. Sokat segít abban, hogy szakmailag megújuljak, hogy folyamatosan új információkhoz jussak. Mentálisan is sokat jelent, ha egy verseny után látom, hogy a diák boldogan megy haza, mert tudja, hogy jól sikerült, én meg tudom, hogy ebben nekem is részem volt.

A. M.: Ez hasonló nálam is. Sok energiát kell a tehetséggondozásba fektetni, de sokkal több energiát kapok vissza a gyerekektől. Azért a mindennapi tanítás, a napi küzdelmek le tudják törni az ember lelkesedését, a tehetséggondozás kapcsán viszont sok esetben olyan energiákat kapunk, amelyekért megéri dolgozni. Ezekre a felkészítésekre nekünk is sokat kell készülni, de ez nagyon jó dolog, mert miközben egyre kevesebb anyagot kell a hétköznapokban megtanítani, addig itt a szakkörökön sokkal többet kell átadni. A másik dolog, hogy most már nemcsak azt kell megnézni, ami a versenyekre kell, hanem azt is meg kell nézni, hogyan tudom az anyagot eljuttatni hozzájuk. Egyre többet olvasok, videókat nézek ezzel kapcsolatban, keresem, hogy mik azok a módszerek, amikkel hatékonyabbá tudom tenni a tanítást. Szükséges a folyamatos tanulás a tehetséggondozáshoz, és ez engem feltölt.

A hétköznapokban hogyan zajlik a tehetséggondozás?

A. P.: A felkészülések, a tehetséggondozás általában délutánonként zajlanak, szakkörök formájában. Ennek a felépítése a gyerekektől is függ. Volt olyan időszakom, amikor heti négy délután is bent voltam, most heti két alkalommal tartok szakkört. Van egy versenynaptárunk, tudjuk, hogy mikor milyen versenyekre készülünk, vagy hogy mikor kell a Tudományos Diákköri Konferenciára anyagot készíteni. Ezt szeptemberben összeállítjuk, ennek alapján történik a felkészítés. Minden versenyre egy kicsit másként kell készülni, ezért ilyenkor figyeljük, meddig lehet a diákot terhelni. Mindig elmondjuk nekik, hogy milyen versenyek vannak, milyen határidőkkel, és megkérdezzük, hogy mit tudnak vállalni. Ha párhuzamosan futnak versenyek, akkor külön kell rá készülni, ilyenkor csoportokban dolgozunk, ez főleg a történelemnél szokott előfordulni. Talán a legjobb példa erre az *Estöri* nevezetű nagyon speciális, kreatív történelmi verseny, amelynek minden évben egy adott magyar történelmi korszak a témája. Van online fordulója, a középdöntőben egy előadást kell készítenie a háromfős csapatnak, a döntőben pedig többek között egy színpadi jelenetet kell előadni, tehát ez tényleg egy nagyon komplex verseny. Erre nem mindenki kapható, hiszen teljesen más attitűd kell ahhoz, hogy valaki ki merjen állni a kismartoni Esterházy-kastély Haydn-termének a színpadára, mint az osztályteremben. Az egyik földrajzverseny döntőjében például terepi tájékozódás szerepel gyakorlati feladatként. Ezért fontosnak tartjuk tájékoztatni a gyerekeket az egyes versenyekkel kapcsolatos sajátosságokról, és tiszteletben kell tartanunk a választásukat, mert egy földrajz iránt érdeklődő diák nem biztos, hogy szívesen szaladgál térképpel és iránytűvel a kezében egy erdőben.

A. M.: Nekem is hasonlóan telnek a délutánjaim, de tavaly is volt olyan, hogy a szakköröm nulladik órában heti egy alkalommal indult. Majd jöttek a gyerekek, hogy „tanárnó, még egy legyen!”, meg még egy és még egy, és eljutottunk oda, hogy heti négyszer is bementem nulladik órára. Egy nagyobb és több kisebb létszámú tehetséggondozó csoportom van. Nemegyszer volt olyan is, hogy online beszélünk este hét óra után, mert akkor

ért rá mindenki. De az online térben is az történt, ami személyesen: volt, hogy tételt mondtak fel, volt, hogy pályamunkához témát fejtettek ki. Ilyen tekintetben nagy szerencsénk van, hogy a pandémia óta már ismerjük az online tér adta lehetőségeit. Olyan is előfordult már velem, hogy az iskolában egy teremben ültem, és óránként váltották egymást a gyerekek. Néha besűrűsödnek a feladatok, és van, hogy nagyon fáradtan fekszünk le, de akkor is megéri, mert töltődünk általa.

A tehetséggondozásnak része a pályázatokon való részvétel? Szoktak pályázatokon részt venni? Vannak esetleg olyan versenyek, amelyekre minden évben készítenek fel diákokat?

A. M.: Általában a standard versenyekre készítjük fel a diákokat, ez teszi ki a tehetséggondozás jelentős részét. Ha bejön egy pályázat, akkor elsősorban megbeszéljük, hogy érdemes-e elindulni rajta, érdemes-e energiát befektetni és van-e olyan diák, akinek ez jó lenne. Idén volt az Izsák Imre Alapítvány vármegyei természettudományos diákkonferenciája. Ez a lehetőség szembejött velünk egy kirándulás során. Egy kislányt indítottunk rajta, aki ugyan nem akart versenyezni, de hihetetlenül jó előadó. Végül meggyőztük, részt vett a konferencián és nagyon jó kis előadás született, tehát igyekszünk figyelni és kihasználni a pályázat jellegű lehetőségeket is.

A. P.: A pályázatok és versenyek kapcsán ragaszkodunk ahhoz, hogy olyan kihívás legyen a gyerekek számára, ahol bele kell tenniük valami pluszt. Nagyon ritkán megyünk bele olyan lehetőségbe, ahol csupán a szakirodalmi mechanikus feldolgozása a cél. Számos figyelemreméltó kutatást, riportot készítették a diákjaim, például készítették egy kisfilmet, melynek keretében beszélgettek a Felvidékről kitelepített hazánkfiával, de forgattak videót elhagyott faluról is egy pályázat keretében. Ami a versenyeket illeti, az összes fontosabb országos versenyen el tudunk indulni, vagy részt veszünk rajtuk lebonyolítóként. Fontos az is, hogy az adott versenyre személyesen is el tudjunk jutni. Hála Istennek a tanterület és az intézmény is támogat minket, így például el tudjuk vinni a gyerekeket a debreceni Less Nándor Földrajzversenyre, ami tőlünk 500 kilométerre van.

Pályájuk során voltak olyan eredmények, amelyekre a mai napig büszkén gondolnak vissza, vagy amelyeknek hosszú távú következményeik voltak?

A. M.: Nem is eredményekre tudok visszagondolni, hanem emberekre, és nem is biztos, hogy az a diák, akire én büszkén gondolok vissza, jó versenyeredményeket ért el. Az egyik volt diákom például, aki most írja a doktoriját, úgy került hozzám, hogy nem is érdekelte a földrajz, csak jelentkeznie kellett valamilyen fakultációra. Mikor le kellett adni az érettségi jelentkezést, odaállt elélem februárban és megkérdezte, hogy szerintem sikerrel venné-e az emelt szintű földrajzérettségét. Mondtam neki, hogy ha beleteszi a munkát, akkor én segítek. Végül szép eredménnyel tette le az érettségét, geológus lett és most írja a doktoriját. Van egy most egyetemista volt diákom is, aki mindig ír, hogy éppen

hol tartott földrajzból előadást angol nyelven, milyen eredményt ért el az OTDK-n, és hogy csak azért lett második helyezett, mert egy szinten volt tanítványom megelőzte. Számomra ezek a dolgok azok, amelyekre büszke vagyok.

A. P.: Az iskolában nemcsak szakköröket tartunk, hanem kvízeket is. Most szombaton találkoztam a volt diákokkal, akik kérték, hogy legyen újra egy kvíz az iskolában, amikor senki más nincs bent. Ha pár évvel ezelőtt kérdeztek volna, soroltam volna a versenyeredményeket, de rájöttem, hogy a lényeg, amit Merci is mondott: az emberek. Az, hogy a volt diákjaim a barátaim lettek, hogy kikérik a szakmai véleményem, sőt, voltam tanítványaim esküvői tanúja is. Nagyon jó érzés, amikor évekkel később is üzeneteket írnak, hogy milyen eredményeket értek el, vagy felkérnek, hogy első körben lektoráljam valamely tudományos munkájukat, netán meghívják a doktori védésükre vagy a könyvbe mutatójukra, vagy csak eljönnek kvízelní sok év után is. Nekem ezek az igazi eredmények, amik miatt a tehetséggondozást addig folytatom, amíg erőm engedi.

Vannak összemosódó határvonalak a tudományágak között

Előző lapszámunkban *Karikó Katalinnal* olvashattak interjút, aki a 11. Ifjúsági Bolyai Pályázat kiírója volt, így a Pályázat győztese apropója lehet mostani interjúnknak. **Szabó Márton**, a Péter András Gimnázium és Kollégium érettségizett diákja számos versenyeredményt zsebelt be, köztük a már említett Ifjúsági Bolyai Pályázat első helyezését is. A fiatal kutatópalánta – merthogy magát nem aposztrofálja még kutatónak – lapunknak számolt be arról, milyen kihívásokkal jár a versenyzés, hogyan készült fel az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyekre (OKTV), valamint arról is beszélt, hogyan tervezi a jövőjét.

Szöveg: **Karkó Ádám** | Fotó: Nemeskéri Dániel

Mikor kezdte el érdeklődni a tudományok iránt?

Második osztályos koromtól kezdve járok különféle tudományos versenyekre. Negyedikes koromban kaptam egy könyvet édesanyámtól. A könyv címe az volt, hogy *Mi fán terem a kémia?*, és azt hiszem, ez a könyv segítette elköteleznem magam a kémia–biológia mellett. Tehát negyedik osztálytól kezdve aktívan versenykereső és versenyző lettem. Hálás vagyok *Leó Zoltánné Erika* nének, akitől tulajdonképpen az összes alapot kaptam és aki elindított a versenyeken. Később, amikor felvételt nyertem a hatosztályos gimnáziumba, vagyis a szeghalmi Péter András Gimnázium és Kollégiumba – ahol idén érettségiztem –, már a tanárim segítettek a versenyfelkészülésben és a dobogós helyezések megszerzésében. Kisgimnazistaként kezdtem el komolyabban foglalkozni a kémia, fizika, biológia tudományágakkal, amikben máig nagy örömmel veszek el. Szerencsésnek érzem magam, hogy olyan kiváló tanárok segítettek

nekem, mint *Dr. Tabiné Lehotai Klára* (Klári néni), aki fizikából és kémiából, illetve *Farkas Ilona* (Iluska néni), aki pedig biológiából készítette fel a versenyekre.

Milyen célokkal kezdte el versenyekre járni? Kelt-e a kihívás?

Elsősorban az, hogy mindig kitűzzek magam elé egy újabb célt vagy motivációt, amiért dolgozhatok vagy tanulhatok. Persze ez leginkább eleinte volt nagyon jellemző, bár nem tagadom, hogy manapság is igen meghatározó a motivációszerzés, viszont büszkén állíthatom, hogy az utóbbi pár évben már egyfajta hobbimmá vált a versenyzés. Hiszen új embereket ismerhetek meg, új tanárokkal találkozhatok, különböző felkészítőkön vehetek részt, megannyi táborba mehetek el – röviden tehát: mindig tanulok valami újat, és ez boldoggá tesz.

Beszédes a győzelmi lajstromod. 2022-ben az Ifjúsági Bolyai Pályázat első helyezettje lettél, ahol prof. dr. Karikó Katalin értékelté pályamunkádat. Viszont az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen (OKTV) is számtalan díjat hoztál el: biológia I. kategória 1. helyezett, fizika I. kategória 2. helyezett, kémia I. kategória 1. helyezett. Hogyan tudtad összeegyeztetni ezeket a – laikusként széttartó, de – különféle tantárgyakat? Nehezen ment a felkészülés? Ki vagy kik segítette/segítették a munkádat?

Egyszerű a válasz: az összeegyeztetés titka a jól átgondolt és szigorú időbeosztás. Szigorún itt nem a minden időmet felemészítő, sokkal inkább a következetesen betartott időbeosztásra gondolok. Egy versenyidőszakban tehát, ha előre eltervezem, mely napokon milyen tananyaggal, milyen tematikával szeretnék foglalkozni, hány cikket olvasok el vagy éppen írok meg, akkor ezek egymás mellett nagyon jól megférnek. Az OKTV-k esetében nagyon sokat segítettek a középiskolai tanárim, illetve nagy segítséget jelentett az is, hogy a különböző versenyekre való felkészülés során számos ismeretanyaggal már találkozhattam. Azt is mondhatnám, hogy a tavalyi OKTV-pályázásokhoz képest az ideji versenyre készülés leginkább a tavalyi összeszedett ismerethalmazok felelevenítése volt. Az Ifjúsági

Bolyai Pályázatot nem feladatként fogtam fel, hanem kihívásként tekintettem rá. Nagyon élveztem a cikkeket olvasni, és megírni a tényleges pályázatot. Szóval vannak olyan versenyek, amelyeket nem „tényleges” energiabefektetésként fogok fel, leginkább egyfajta szabadidős tevékenységként.

Hogyan készültél fel az OKTV-versenyekre?

A tan éveimet mindig szerettem három trimeszterre osztani, amelyeket valójában az OKTV három fordulója határozott meg. Időben jól elkülönültek egymástól ezek az időszakok. Az első trimeszter nagyjából a téli szünetig tart, ameddig lezajlik a legtöbb verseny első fordulója. Persze voltak olyan esetek, amikor még a nyár végén, az ősz legelején elkezdtem készülni az OKTV első fordulójára. Az első forduló esetében a legfontosabb a gyakorlatszerzés, vagyis a korábbi feladatlapok „átnyalazása”.

Az első fordulókat követően rögtön nekiláttam a második forduló ismeretanyagát átnézni. A második fordulót megelőzően érdemes már jegyzeteket készíteni azokról az információkról, amelyek megjelentek esetleg egy-egy feladatsorban, aminek érdemes utánanézni. A harmadik forduló pedig kizárólag gyakorlati ismeretekre épülnek, ahol megint csak az elmúlt évek feladatlapjait vettem alapul a készülés során.

Milyen további versenyeken vettél részt az utóbbi időben? Hogyan szerepeltél azokon?

Július közepén tértem haza a Nemzetközi Biológiai Diákolimpiáról az Egyesült Arab Emírségekből. A versenyen ezüstérmét szereztem, a magyar csapatban pedig további két ezüst- és egy bronzérmem született. Ezt megelőzően a Nemzetközi Mengyelejev Kémiai Diákolimpián vettem részt, mely az érettségi előtt pár nappal ért véget. Itt két írásbeli feladatsoron és egy gyakorlati részen kellett jól teljesíteni. Végül aranyérmes lettem a versenyen, a magyar csapatban pedig lett még két ezüst- és egy bronzérmes is. És persze az OKTV-k mellett számtalan országos versenyen vettem még részt. A nyáron például Zürichben, a Nemzetközi Kémiai Diákolimpián jártam. Itt egy elméleti és egy gyakorlati feladatlappal kellett megbirkóznunk, de szerencsére sikeresen vettem az akadályokat. Aranyérmem nyertem, ezenkívül a magyar csapatban még született három ezüstérmes is.

2023-ben felvételt nyertél a Cambridge-i Egyetemre. Hogyan készülsz az ottani megmérettetésre?

Büszkén mondhatom, hogy elnyertem a Stipendium Peregrinum ösztöndíjat, amelynek segítségével október elején megkezdhetem tanulmányaimat a Cambridge-i Egyetem Natural Sciences (Természettudományok) szakon. Addig elsősorban pihenni szeretnék; többen tanácsolták ezt a kint tanulók közül, mert szerintük úgy érdemes megkezdni a tanévet, hogy teljesen kipihentük magunkat.

„Minden diákot el kell juttatni a képességei szerint elérhető legmagasabb tudásszintig”

Versenyezni jó. Az évek során számos interjú jelent meg lapunkban, ahol körbejártuk a versenyek fontosságát, jelentőségét. Viszont ritkán találkozunk olyan hírrel, amikor egy tanuló egymagában sikeresen felkészül az adott versenyre, hiszen a háttérben mindig jelen vannak azok a szaknarak, akik diákjaik sikeres felkészülésén munkálkodnak. **Dr. Vonáné Vincze Viktória**, a Lévay József Református Gimnázium és Diákotthon magyar nyelv és irodalom, valamint történelem szakos tanárával beszélgettünk a versenyfelkészítésről és a magyar irodalom Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyéről (OKTV).

Szöveg: **Karkó Ádám**

Mikor kezdett el tanítani, illetve mióta vállalja azt, hogy diákokat készít fel versenyekre?

2000-ben szereztem magyar nyelv és irodalom szakos diplomát a Miskolci Egyetemen, néhány évvel később pedig történelem szakos diplomát. 2000 augusztusában kezdtem el tanári pályafutásomat, méghozzá a miskolci Bláthy Ottó Villamosipari Szakközépiskolában (ma: Miskolci SZC Bláthy Ottó Villamosipari Technikum). Akkoriban ez egy szinte teljesen fiúiskola volt – bár manapság is közel hasonló a helyzet. A diákok itt kevésbé érdeklődtek a humán tantárgyak iránt, de ennek ellenére a versenyeztetést már itt elkezdtem. 2013-ig voltam az iskola tanára, majd ugyanebben az évben a Lévay József Református Gimnázium és Diákotthon tanára lettem, ahol egyébként 1999 és 2000 között a tanítási gyakorlatomat is végeztem, vagyis ugyanoda érkeztem vissza, ahonnan elindultam a pályámon. Az itteni gimnáziumban természetesen teljesen más volt a humán tantárgyak iránti érdeklődés.

Ön szerint miért fontos megversenyeztetni a fiatalokat?

Érdekes kifejezés a „megversenyeztetés”, hiszen ennek önmagában van egy negatív felhangja, ugyanakkor azt gondolom, hogy minden diákot el kell juttatni a képes-

ségei szerint elérhető legmagasabb tudásszintig. Annál szomorúbb dolog nincs, mint amikor egy pedagógus azt érzi egy diák kapcsán, hogy kifejezetten tehetséges, de ebből a tehetségből nagyon kevés mutatkozik meg. Versenyeztetni azért fontos, mert önbizalmat ad a tanulóknak, és nagyon fontos, hogy lássák, miben jók valójában, hogy higgyenek abban, hogy ki tudnak teljesedni valamiben. A magyar nyelv és irodalom kiváló tantárgy ilyen szempontból is, hiszen annyira sokrétű, sokféle verseny van, ahol a képességüket megmutathatják.

Milyen tárgyból készít fel diákokat az OKTV-re?

2013 óta készítek fel diákokat a magyar irodalom OKTV-re, így az a tanulóm, akit 2013-ban kezdtem el tanítani, 2016-ban már az OKTV-n 3. helyezést ért el. Diákjaim az elmúlt években különféle helyezéseket értek el: 2017-ben 2. helyezett, 2019-ben 13. helyezett, 2022-ben 7. helyezett, 2023-ban pedig 3. helyezett lett az adott évben felkészített tanulóm.

Az eddigi pályafutása során hány tanulózt készített fel sikeresen versenyekre?

Annyi versenyen vettem már részt diákokkal, hogy nem volt alkalmam megszámolni még soha, hányan is voltak azok, akiket felkészítettem.

Hogyan zajlik a felkészítés egy versenyre?

Távolabbról indulok a kérdés megválaszolásához. Iskolánkban ún. mentorprogramot működtetünk, aminek keretében egyéni vagy kiscsoportos tehetséggalattással és -gondozással foglalkozunk, ahol a diákok és a tanárok közösen dolgoznak egy elérendő célért – mint például a versenyhelyezés eléréséért. Az első és legfontosabb dolog, hogy be kell azonosítani a tehetséges diákot, ami valahol a véletlen műve, valahol pedig persze nem. Ilyen volt az egyik 9. osztályos diákom, aki már ismert olyan irodalmi művet, amiről a kortársai még csak nem is hallottak. Nem kérdés, hogy kiemelt cél, hogy mindent aprólékosan megtanuljon a diák, de fontos közben különböző kreatív és személyre szabott feladatokkal fenntartani a tanulók érdeklődését, így egyre jobban elmélyülhetnek egy-egy megtanulandó anyagrészen. Ugyanakkor az is nagyon lényeges, hogy a diák íráskészsége is fejlődjön. Nehéz magyar irodalom OKTV-re nevezni, ha nincs meg az a megfelelő íráskészség, amely egy ilyen volumenű versenyhez szükséges. Persze szükséges az is, hogy a diáknak legyenek saját gondolatai, legyen alaposan felkészült abból a témából, amit a második fordulóban választott, végül a döntőben szóban is meg tudja védeni a dolgotát.

Más versenyekre is felkészíti tanulóit?

Sok diákot készítettem fel pályám elején a *Szép magyar beszéd* és az *Édes anyanyelvünk versenyekre*, de 2022-ben például két diákom is továbbjutott az *Ifjú Tudósok* tudományos középiskolai vetélkedőn magyar irodalomból, ők a televíziós nyolcfős döntőbe is bejutottak. Van különféle szavalóversenyek – olyanok is adódnak, amelyeket kifejezetten évfordulókhoz kapcsolódóan

rendeznek meg –, szónokversenyek – 2018-ban például az egyik diákom elnyerte a „Miskolc Város Ifjú Szónoka” címet. Gyakran nevezünk be diákokat az Országos Lotz János szövegértési és helyesírási versenyre, de nagyon szeretem a kreatív nyelvi játékokra épülő versenyeket is, ezeket a diákok is kifejezetten kedvelik. Számos csapatversenyen vesznek részt a tanulóim, amelyek közül kiemelném a Bolyai Anyanyelvi Csapatversenyt.

Egy tanuló sikeres OKTV-helyezése hatással lehet a magyar nyelv és irodalom érettségijére?

Nem kérdés, hogy azok a diákok, akik OKTV-helyezéssel büszkélkedhetnek, kiváló érettségit írnak, és szóban is jól teljesítenek. A 12. évfolyamos OKTV-re készülő diáknak viszont egyszerre kell készülni a legnehezebb tantárgyi versenyre, majd, ha emelt szintű érettségit kíván tenni, akkor az emelt szintű érettségire ugyanaból a tantárgyból, óriási erőpróba ez. Régebben a kiváló helyezést elérő OKTV-ző mentesült a felvételi vizsga alól. Milyen jó lenne, ha ez most is így lenne, ez tovább növelné az OKTV iránti érdeklődést, és újabb motivációt adna a diákoknak.

Látható-e előre, hogy egy diák a jövőben szeretne jelentkezni valamilyen versenyre, leginkább OKTV-re?

Mivel a versenyre jelentkezésnek az alapja egy jó tanár-diák munkakapcsolat, ezért azt gondolom, hogy persze, előre lehet látni, ha valakinek van affinitása, különleges tehetsége a versenyzéshez. Azonban sosem árt plusz motiváció, ezért azokat a diákjaimat, akik valamilyen OKTV-helyezést értek el korábban, vissza szoktam hívni az óráimra. Ők arról szoktak mesélni ilyenkor, hogy mit kaptak az OKTV által, mit tanultak önmagukkal kapcsolatban. Ezek a találkozások elképesztően inspirálóak, engem is folyamatosan meggyőznek, hogy érdemes folytatni. A sikeres egykori tanítványok adják számomra a legnagyobb motiváló erőt.

A magyar nemzetpolitika szerves egész, ami az élet szinte minden területére kiterjed

A Határtalanul középiskolai vetélkedő kapcsán kérdeztük **Potápi Árpád János** nemzetpolitikáért felelős államtitkárt a versenyről, a Határtalanul Programról, illetve nemzetpolitikai kérdésekről.

Szöveg: **Indri Dániel Janisz**

Mikor és milyen céllal hívták életre a Határtalanul programot?

A Határtalanul Program létrehozásáról már 2010-ben döntöttünk. A program célja, hogy a magyarországi általános iskolák 7. osztályos tanulói ellátogassanak egy-egy határon túli régióba, szervezett keretek között tegyenek osztálykirándulást annak érdekében, hogy megismerjék az adott terület földrajzát, néprajzát, történetét, kultúráját, történelmét, illetve megismerkedjenek ottani emberekkel, találkozhassanak hasonló korú gyerekekkel. Az első buszok Budapestről 2011. június 4-én, a nemzeti összetartozás napján indultak el, és a program azóta is töretlen sikernek örvend, hiszen eddig több mint 500 ezren vettek már részt benne.

Azóta nyilván többször át kellett alakítani a programot annak érdekében, hogy az élethez minél jobban tudjon igazodni. Ha például vidéki kisiskolákról van szó, akkor megengedjük, hogy több iskolából szerveződjön egy csoport, de olykor arra is van lehetőség, hogy kisebb vagy nagyobb gyerekek is be tudjanak társulni az utazásba. A lényeg tehát az, hogy minél színesebbé tudjuk tenni a programot. Az idén például már szállást is tudunk biztosítani a messziről érkezőknek, illetve azt is lehetővé tesszük, hogy olyan várost kereshessenek fel, ami már kívül esik azon a területen, ahol magyarok élnek, mégis szorosan kapcsolódik a magyar történelemhez. Hadd említsek két példát: Fiume például, ahol ugyan nem élnek magyarok jelentős számban, mégis a történelmünk szerves része. De ilyen mondjuk Nándorfehérvár – ma Belgrád –, ami szintén kiemelkedő jelentőségű a magyar történelem szempontjából.

Nyáron ért véget a magyarországi és külhoni diákok részvételével zajló Határtalanul középiskolai vetélkedő. Mitől különleges ez a verseny?

A Határtalanul programhoz kötődik ez a középiskolásoknak szóló vetélkedő is, ami lehetővé teszi, hogy a gyerekek – csapatokba rendeződve – összemérjék tudásukat a magyar történelemre, földrajzra, kultúrára, néprajzra vonatkozóan. Ha a számokat nézzük, szinte alig volt olyan középiskola, ahonnan ne versenyeztek volna, hiszen idén összesen 160 ezren vettek részt a versenyen Magyarországról és a külhonból. Reméljük, hogy a következő években is hasonlóan színes, illetve vonzó lesz a vetélkedő.

Hogyan zajlott a verseny, és milyen eredmények születtek?

Idén összesen 37 csapat jutott be a döntőbe, ebből 18 Magyarországról, 19 pedig határon túlról; ezt megelőzően hónapokon keresztül online formában zajlottak az elődöntők. A vetélkedő első helyezettje holtversenyben a *Budapesti Eötvös Gimnázium* 10.b osztálya és a *Zalaegerszegi Kölcsey Ferenc Gimnázium* 11.k osztálya lett. A második helyen a *Budakeszi Prohászka Ottokár Katolikus Gimnázium* csapata, a harmadik helyen pedig a *Beregszászi Bethlen Gábor Líceum* osztálya végzett (utóbbi iskoláról szóló interjúnkat szintén olvashatják lapszámunkban – a szerk.).

Az első helyet elérő csapat egyébként egymillió forint pénzjutalomban részesült, de emellett több mint ezer további jutalmat és ajándékot osztottunk ki a versenyzők között. A nagydöntőbe jutott osztályok felkészítő tanárai például 100 ezer forint ösztöndíjban részesültek csapatonként, a legjobb csapatok pedig augusztus végén részt vehettek a Noszvajon megrendezett Honfoglaló táborban.

Milyen további törekvések történtek az elmúlt évtizedben a nemzeti összetartozás erősítése érdekében?

Egyáltalán az a tény, hogy van nemzetpolitikai államtitkárság, az is azt bizonyítja, hogy ez a kormány másképpen viszonyul a kérdéshez, mint elődei. A nemzetpolitikát hullámhegyek és hullámvölgyek jellemezték az elmúlt 32 esztendőben, 2004. december 5-e után

pedig igen mélyről kellett újraépítkezni, hiszen az akkori népszavazás után megrendült a külhoniak bizalma a magyarországiak iránt. 2010. május 26-án az egyik első döntésünk az volt, hogy megadtuk a határon túli magyarság számára az állampolgárságot, ahogy azt ígértük. Már önmagában erre a döntésünkre nagyon büszke vagyok. Ebben egyébként benne van a határon túli szervezetek, pártok munkája is, akik ezt támogatták. 2010 és 2014 között tehát a kereteket teremtettük meg, 2014-től kezdve pedig ebből a keretrendszerből építkezik a nemzetpolitika, például megkapták a szavazati jogot a határon túliak, illetve számos oktatási, kulturális és gazdaságfejlesztési programot tudtunk elindítani. A magyar nemzetpolitika szerves egész, ami az élet szinte minden területére kiterjed, és nemcsak támogatásokat jelent, hiszen a határon túli magyarságot próbáljuk ugyanazokba a folyamatokba bevonni, amelyek itt Magyarországon is vannak, és azon dolgozunk, hogy – a határok megváltoztatása nélkül – minél egységesebb legyen a nemzet. Ezen a területen a határon túliakkal közösen már eddig is nagyon sok sikert értünk el az elmúlt években, a köznevelés-közoktatás területén is.

Ha azt nézzük például, hogy 224 ezer gyerek kap évente oktatási-nevelési támogatást, vagy hogy felújítottunk háromezer, és építettünk 250 új templomot az egész Kárpát-medencében, az már önmagában is rendkívüli eredménynek tekinthető. Az óvodafejlesztési programban eddig 155 új óvodát és bölcsődét építettünk, emellett pedig felújítottunk körülbelül 730-at. Ehhez természetesen fontos hozzátenni, hogy nemcsak a külhokban, hanem itthon is számos beruházás történt az elmúlt időszakban, legyen az köznevelési intézmény, orvosi rendelő, községháza vagy kultúrház felújítása. A nemzetpolitikai sikertörténetek között említhetném még a Kőrösi Csoma Sándor, illetve a Petőfi Sándor Programokat is, melyek keretében a diaszpóra, illetve a szórvány magyar közösségek egy-egy szervezetéhez küldünk ki ösztöndíjasokat annak érdekében, hogy a kintiek, főleg a gyerekek, fiatalok meg tudják őrizni a magyar identitásukat, meg tudják azt erősíteni, hiszen valaki az országhatártól akár csak 5-10 kilométerre is könnyen el tudja veszíteni a magyarságát.

Szeretném még kiemelni, hogy a munkánkban nagyon sok segítséget nyújtanak az önkormányzatok is. Van például egy testvértelepülési pályázatunk, amelynek keretében olyan közös rendezvényeket támogatunk, amelyek által a civil szféra is kapcsolatot tud teremteni egymással, hiszen az sem utolsó szempont, hogy a településeken működő civil szervezetek – a tűzoltók, az orvosok, a gyermekorvosok – segítséget kaphassanak az anyaországiaktól. Ezeket túl vannak olyan jótékonyági akciók – akár egyházi, akár pedig világi területen –, mint például az *Egy vérből vagyunk* véradással egybekötött futóesemény, mely évek óta zajlik és az egészséges életmódra, a sportolás fontosságára hívja fel a figyelmet.

A listát tehát hosszan lehetne sorolni, de a lényeg, hogy nemcsak a Nemzetpolitikai Államtitkárság vesz részt a nemzetpolitika építésében, hanem gyakorlatilag nincs olyan minisztérium vagy civil szervezet, amelyik valamilyen módon ne segítene, hiszen ez csak együtt sikerülhet.

„Ilyen kis közösségben is megőrizzük a kultúránkat, az anyanyelvünket, az identitásunkat”

A versenyfelkészítés igazán fontos, de az eredményesség attól is függ, a diákok mennyi energiát fektetnek a felkészülésbe. A kárpátaljai csapat idén harmadik helyezést ért el a Határtalanul középiskolai vetélkedőn. A versenyre való felkészülésről, az elért eredményekről és a jövőben benevezni vágyó csapatok motivációjáról **Kocsis Mariannával**, a Beregszászi Bethlen Gábor Líceum magyartanárával beszélgettünk.

Szöveg: **Karkó Ádám**

Hogyan talákoztak a versennyel, illetve milyen céllal pályáztak?

Három évvel ezelőtt talákoztunk először a Határtalanul középiskolai vetélkedővel. Amikor talákoztam a versenyhirdetéssel, a diákjaim még 9. osztályosok voltak. Azóta minden évben részt vettünk a versenyen, először és másodjára is második helyezést értünk el, idén pedig a dobogó harmadik fokára állhattak fel a tanulóim.

Hogyan készültek a versenyre?

Természetesen, mint minden frissen induló verseny esetében, eleinte nem tudtuk, miként kellene felkészülnünk. Első alkalommal persze felmértük, milyen szempontok szerint érdemes készülnünk, ezért a Kárpát-medence különböző nevezetességeire koncentráltunk. Különbőféle könyvekből, kisfilmekből, internetes forrásokból tájékozódunk. Próbáltunk a szervezők fejével gondolkodni, ezért azokra a forrásokra fektettünk nagyobb hangsúlyt, amelyek szerepelhetnek a versenyen. Később, az első nagydöntő kérdéseit megismerve már tudatosan készültünk a következő évadokban. Nem elég csupán a földrajzot, a történelmet ismernünk, hanem figyelniük kell a kultúrára vagy a néprajzra is.

Milyen volt a verseny és a döntő?

Annyi nehézség volt a versenyben, hogy digitálisan zajlott, de így is igazán érdekes volt. Megadtak egy időintervallumot, amelyen belül teljesíteni kellett bizonyos számú feladatot. Szerencsére a diákok

kifejezetten élénkek voltak, örömmel vettek részt a versenyen. A verseny egyébiránt évről évre nehezebb lett – bizonyára azért, mert egyre több iskola vesz részt a vetélkedőn. Idén a legjobb 36 csapat jutott be a döntőbe – ebből 6 kárpátaljai –, akik közül a mieink nyerték el a harmadik helyezést. Bár a döntő minden évben hasonló volt, mégis éreztünk némi eltérést a különböző időszakokban. Idén is online kapcsolódtunk be, ahol háromszor harminc kérdésre kellett válaszolni. Miután ez megtörtént, megkaptuk a nekünk ítélt pontokat, majd a bizottság értékelte az előre elkészített videókat is.

Az iskola diákjai közül már talált olyan diákokat, akik szívesen beneveznének a jövőben a versenyre?

Persze. Az osztályom idén kezdi a 8. osztályt, 9.-től kezdve pedig már ők is nevezhetnek a versenyre. Már többen jelezték közülük, hogy nagyon szívesen részt vennének a vetélkedőn, sőt, olyannyira várják, hogy már 7. osztályban elkezdtünk készülni a versenyre. Egyébként azért is tartom szerencsésnek, hogy a diákok többször vegyenek részt ezen a versenyen, mert – a nevéből fakadóan is – olyan baráti kapcsolatok köttetnek, amilyeneket semmilyen határ nem tud felülírni.

Ön szerint miért fontos, hogy a diákok összemérjék tudásukat?

Érdekes ez a kérdés, mert a diákokra senki nem erőlteti rá, hogy versenyezzenek, ők mégis nagyon szívesen vetélkednek egymás között. Úgy gondolom, hogy meg kell találni a versenyzés sóját, hogy rájöjjenek, versenyezni valóban kifejezetten jó, az elért eredmények pedig mind

a miénk lesznek, amiket senki sem vehet el tőlünk. Az egyik évben, a verseny után azt mondták nekem a tanulók, hogy annyit tanultak azokról a vidékekről, ahol ugyanúgy magyarok élnek, mint itt nálunk, Kárpátalján, hogy már csak emiatt is megérte. A gyerekek nem versenynek élik ezt meg, hanem inkább szórakozási lehetőségnek.

Nem érte Önöket nehézség amiatt, mert külhoni csapatként vettek részt a versenyen, számtalan magyarországi csapat mellett?

Nem, hiszen attól, hogy mi külhoni magyarok vagyunk, semmivel sem vagyunk másabbak az anyaországiaknál. Sőt, azt szoktam mondani a tanulóimnak, legyenek büszkéek arra, hogy Kárpátalján élnek. Büszkének kell arra lennünk, hogy honnan származunk. Mert mi ilyen kis közösségben is megőrizzük a kultúránkat, az anyanyelvünket, az identitásunkat.

Terveznek másfajta versenyekre is pályázni?

Magyar szakos lévén jellemzően magyarral kapcsolatos versenyekre küldöm a diákjaimat. Sokan közülük a Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei helyesírási versenyre neveznek be, de sokan választják az Apáczai Csere János magyar nyelv, irodalom és kultúra tantárgyversenyt is. Tehát bármilyen versenyre elküldöm a gyereket, hogy lássák a Kárpátalján kívüli világot is.

Pályázatokkal népszerűsítik a természetvédelmet

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai a kezdetek óta azon dolgoznak, hogy minden korosztálynak – óvodásoktól a felnőttekig – írjanak ki pályázatokat, felhívásokat, érzékenyítve ezzel az érdeklődőket a természetvédelem iránt. A legelhivatottabb pályázók kutatnak, alkotnak, kirándulnak – és akár repülnek is. **Leskuné Bikki Dóra** környezeti nevelő, oktatási csoportvezetővel beszélgettünk a tudatosan és profi módon kiépített környezeti nevelési munkájukról.

Szöveg: **Vágóné Ugró Szilvia**

Mióta létezik a Hortobágyi Nemzeti Park (HNP)? Magyarország mely területei tartoznak a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (HNPI) működési területéhez?

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe nagyjából 3 vármegyére terjed ki. Tehát az Igazgatóság nemcsak a Hortobágyi Nemzeti Park területén látja el a természetvédelmi kezelési feladatokat, hanem Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok vármegye területein is. Az Igazgatóságunkhoz egy nemzeti park, négy tájvédelmi körzet, húsz természetvédelmi terület, *Natura 2000* területek és az *ex lege* védett területek tartoznak. A működési területen számos kiállításon, bemutatóhelyen, tanösvényen várják az érdeklődőket az Igazgatóság munkatársai (pl. Cégénydányádi Kende-kúria, Bátorligeti Ósláp, Tiszakürti Arborétum, Andaháta és a Hortobágy számos helye). A Hortobágyi Nemzeti Park volt az első nemzeti park az országban, idén ünnepli fennállásának ötvenedik évfordulóját, ugyanis 1973. január 1-jén lépett életbe az a rendelet, mely által ez a terület védetté vált. Elmondhatjuk azt is, hogy ez a nemzeti park nemcsak a legrégebbi, hanem a legnagyobb is az országban, több mint 82.000 hektáron terül el.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság számos pályázatot hirdet óvodásoktól kezdve a középiskolásokig. Mióta vannak ilyen felhívások? Mi a céljuk a pályázatokkal?

Amikor létrehoztak egy-egy nemzeti parkot, az alapító okiratban meghatározták a kezelőszervek fő feladatait is. Ezen feladatok egyike a környezeti nevelés. Célunk,

hogy ezen tevékenység során minél szélesebb körben valósuljon meg a különböző korosztályok bevonása és érzékenyítése a természetvédelem iránt. Mindig is voltak pályázataink, versenyfelhívásaink, de az elmúlt tíz év volt az, amikor egyre többen kezdtünk dolgozni ezen a területen, és alaposan átgondolhattuk, hogy kik a fő célcsoportjaink, és milyen módszerekkel szeretnénk/tudunk eljutni hozzájuk.

Melyik korosztályoknak szólnak a HNPI felhívásai?

Tudatosan úgy építettük fel a versenyünket, hogy a legkisebbektől a legnagyobbakig bárki velünk tarthasson. A *Játékos Hortobágy* versenyünk egészen kicsi óvodásoknak szól, olyan feladatokkal, melyekben az óvónők segítségével tudnak részt venni a gyerekek. Ezekben a feladatlapokban nagyon sok a kreatív munka, és a gyerekek közösen teljesítik a feladatot. Ugyanez a program első és második osztályosoknak is létezik, ahol szintén osztályszinten dolgoznak, de mivel ekkor a gyerekek már tudnak írni és olvasni, így náluk az egyéni kutatómunka is megjelenhet. Harmadik-negyedik, valamint ötödik-hatodik évfolyamosoknak hirdetjük meg a *Nagyítóval és Távcsővel a természetért* című versenyünket. Erre nem osztályok, hanem háromfős csapatok jelentkezését várjuk. Itt is vannak feladatlapok, kutatást igénylő és kreatív feladatok is. A feladatlapokban alkalmazunk előre gyártott tartalmakat is, pl. kisfilmek, mesefilm, természetfilm feldolgozása. De megjelenhetnek a mobilapplikációnk feladatai is (hangfelismerő, memória, kvíz, fajfelismerő). Ráadásul, ha ügyesen végzik a feladatokat, akkor „sas pontokat” gyűjthetnek

a gyerekek. Az írásbeli fordulók után döntőt is szoktunk rendezni a legjobbaknak, akiket elhívunk ide a Hortobágyra. 10 csapat, 10 állomás. A téma igen változatos; növények, állatok, gombák, kicsik, nagyok, érdekesek és kevésbé feltűnőek. Minden, ami a természet része. Hetedik-nyolcadikosoknak hirdetjük meg a *HortobágyON* versenyt. Itt már egyéni jelentkezéseket várunk. A Hortobágy természeti és kultúrtörténeti értékeinek a feldolgozása a cél, a versenyt szintén egy döntővel zárjuk.

Középiskolásoknak azért nem hirdetünk pályázatot, mert számos kiváló országos verseny van a Kaán Károly versenytől (8 osztályos gimnáziumok), a Herman Ottó versenyen (6 osztályos gimnáziumok), a Kitaibel Pál versenyen, a Dr. Árokszállás Zoltán Biológiai versenyen át a Curie Környezetvédelmi Emlékversenyig. A mi feladatunk az, hogy az óvodásokkal és általános iskolásokkal megismertessük az Észak-Alföld természeti és kultúrtörténeti értékeit (a közvetlen környezetüket), jó alapokat adjunk a későbbi tanulmányaikhoz és folyamatosan fenntartsuk az érdeklődésüket. A középiskolai versenyekbe maximum zsűriként szoktunk bekapcsolódni, vagy besegítünk a díjazásba, olykor otthont adunk egy verseny egy-egy részének. Az idén például a Kaán Károly verseny országos döntőjének terepi napját itt rendezték meg a Hortobágyon. Emellett a középiskolások gyakran töltik nálunk az 50 órás kötelező iskolai közösségi szolgálatukat is.

Az egyetemistákkal is kapcsolatban vagyunk, például az *Ifjú Kócsagőr Program* kapcsán. Ebbe a versenybe a tizennyolc év felettiek kapcsolódhatnak be. Ők két hetet töltenek egy természetvédelmi őr mellett, a munkájába aktívan be is kapcsolódnak. A legjobbak a területi döntő után bekerülnek az országos döntőbe, ahol a nyertes lesz az év Ifjú Kócsagőre.

Vannak nyílt napjaink a pedagógusoknak is, ahol megmutatjuk nekik, mit lehet a Hortobágyon csinálni, valamint évente egyszer pedagógus-továbbképzést is tartunk. Emellett minden évben írunk ki alkotópályázatot, amelyre minden korcsoport jelentkezhet, akár felnőttek is. Nemrég, az ötvenéves évforduló kapcsán például több száz alkotás érkezett be.

Pályázataik csak a nemzeti park régiójára vonatkoznak vagy vannak országos felhívások is?

A programjainkra nagyrészt a működési területeinken lévő iskolákból pályáznak a gyerekek, de voltak jelentkezők már az ország más területeiről is. Mi a három vármegyénk iskoláiba küldjük ki az aktuális pályázatokat, de pályáztak már a határon túlról, Erdélyből, a Vajdaságból is, mert a honlapunkon megtalálták a kiírásokat. Emellett van egy évente megrendezett programunk, amely egy lengyel nemzeti parkkal együttműködve valósul meg, egy lengyel alapítvány támogatásával. Az alapítványnak annyi kérése volt, hogy a nemzeti parkot körülölelő kistelepülések iskoláinak tanulói jelentkezhesenek, ne a nagyvárosok diákjai. Ebben a versenyben három forduló van, Lengyelországban és nálunk is ugyanazok a feladatok. A három győztes háromfős csapat jutalma egy utazás. Idén a magyar gyerekek a kísérőkkel együtt elrepülnek

Berlinbe, onnan busszal elviszik őket a lengyel Wolin Nemzeti Parkba, ahol három napot töltenek el a lengyel nyertesekkel együtt. Utána minden gyerek elrepül Budapestre, ahonnan eljönnek ide a Hortobágyra, és itt is eltöltenek néhány napot. Programjaink tehát már a határainkon is túlmutatnak.

Szoktak visszajelzéseket kapni a gyerekektől, iskoláktól a pályázatok lezárultát követően? Van élő kommunikáció az intézmények és a HNP között?

Élő kapcsolatunk van az iskolákkal. Nagyon sok visszajelzést kapunk, sokszor kérnek fel minket intézmények előadást tartani vagy részvételre egy-egy jeles napon, és hozzánk is gyakran látogatnak el osztályok. Volt olyan is, hogy nemcsak egy osztályt fogadtunk, hanem egy egész iskola jött el hozzánk. Ilyenkor életkornak megfelelően állítjuk össze a programot, forgószínpad-szerűen vesznek részt a programokon a gyerekek. Az osztályoknak többnapos kirándulást is tudunk tartani, mert van egy *Fecskeház Erdei Iskolánk*, ahol el tudjuk szállásolni őket. És természetesen minősített erdei óvoda és erdei iskola programunk is van.

Kik szokták a pályázatokat elbírálni? Milyen díjakat, jutalmakat kapnak általában a nyertesek?

A feladatlapos versenyek szakmai részét az igazgatóság szakembereivel egyeztetjük, készül egy megoldókulcs, az alapján ellenőrizzük a beküldött pályázatokat. Kreatív pályázatoknál segítőkét kérünk fel, mondjuk egy művészeti iskola tanárát, vagy kézműveseket, a feladathoz igazodva. A lengyel feladatoknál például, ha kevésbé értékelhető objektíven, akkor hárman is pontozzuk a feladatot, összeadjuk és átlagolunk. Mindig nagyon figyelünk, mert sokszor szoros a verseny, és a lengyel versenynél például nem kis tétje van. Vannak tárgyi nyeremények, melyek illeszkednek a pályázathoz és a korosztályhoz, és van, hogy ingyenes belépőt nyernek a győztesek valamelyik, általuk választott, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság üzemeltetésében lévő létesítménybe. A gyerekek lelkesedése azonban mindennél többet jelent nekünk.

Tanulmányi versenyek nyomában

E havi lapszámunkban utánajártunk számos, a Nemzeti Tehetség Programban a Köznevelésért Felelős Államtitkárság javaslata által meghívásos pályázat vagy fejezeti előirányzat útján támogatott tanulmányi versenynek. Szerkesztőségünk igyekezett a teljesség igénye nélkül minden tantárgyat és tudományterületet számításba venni; röviden ismertetjük az egyes versenyek jellemzőit, valamint az elérhetőségeiket is feltüntettük.

Összeállította: **Karkó Ádám**

Szép Magyar Beszéd verseny

Péchy Blanka színművésznőnek 1960-ban tett alapítványa indította el a Kazinczyról elnevezett *Szép magyar beszéd* versenyt, amely az eltelt öt évtized során országos mozgalommá vált. A *Szép magyar beszéd* versenyen részt vehetnek az ország középfokú iskolái (gimnázium, szakgimnázium és szakközépiskola) 9–12. évfolyamának növendékei; továbbá azon ötévfolyamos képzésben részesülők, akik a 13. évfolyam végén tesznek érettségi vizsgát; illetve a felnőttképzés nappali tagozatának 10–12. évfolyamára járó tanulói.

A verseny három fordulóból áll:

- Egy maximum 3 perc időtartamú szabadon választott 20–21. századi magyar esszé vagy értekezés (részlet) felolvasásából,
- egy kötelező szöveg tolmácsolásából
- és egy „Beszélni nehéz!” jellegű feladat írásbeli megoldásából.

További információ:

<https://tinyurl.com/2s3nj4ea>

Cultura Nostra Történelmi Vetélkedő

A Rákóczi Szövetség és a Pannonhalmi Főapátság évről évre meghirdeti *Cultura Nostra* címmel történelmi versenyét. A vetélkedő küldetése a magyar fiatalok összetartozás-tudatának megerősítése és a magyar történelem egy-egy fontos fejezetére vonatkozó ismeretek elmélyítése. A két szervező intézmény egyetértése alapján a vetélkedő a Kárpát-medence egész területéről szólítja meg a középiskolákat a történelemhez, a nép- és honismerethez, valamint a helyismerethez kapcsolódó versenykérdésekkel.

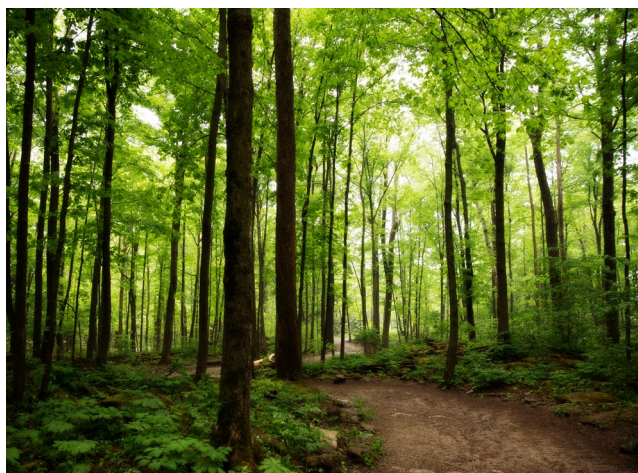
A *Cultura Nostra* történelmi vetélkedő döntője nem csupán a csapatok versenyéről szól. A döntő kötetlen légkörét a diákok felkészültsége és a feladatok sokszínűsége garantálja, színvonalát az egyetemi tanárokból álló zsűri biztosítja. A döntőbe került csapatokat és tanáraikat egy immár hagyományossá vált nyári jutalomúton is vendégül látjuk. Ez egyben művelődési és szórakozási lehetőség is a résztvevőknek. A versenysorozatot a pandémiás évek sem szakították meg, de akkor csak egyéni versenyzők indulhattak.

További információ:

<https://tinyurl.com/bdcubwxu>

Kaán Károly Országos természet- és Környezetismereti verseny

A verseny kiírója, rendezője a mezőtúri Benkő Gyula Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpont Egyesület. A verseny alapvető célja, hogy a különböző iskolatípusban tanuló 5–6. osztályos gyerekeknek lehetőséget biztosítsanak a megmutatkozó tehetségeik kibontakoztatására: környezetük önálló megfigyelésében, a terepmunka gyakorlásában, a kutatómódszerek önálló alkalmazásában, mondanivalójuk kiselőadás során történő kifejtésében.

A verseny ismeretanyaga:

Az ismeretanyag az 5–6. évfolyamon feldolgozott tananyaghoz kapcsolódik. Természetismereti, környezetismereti, biológiai, földrajzi alapismeretek, vizsgálatok, kibővítve a lakóhelyi környezet és a hazai erdők élővilágának bemutatásával. Valamint a verseny keretében szervezett terepgyakorlat tapasztalataival, és a Hortobágyi Nemzeti Parkról és a Duna-Ipoly Nemzeti Parkról szerzett ismeretekkel.

A verseny fordulói:

A verseny első fordulóját a versenybizottság által biztosított egységes feladatlappal az iskolákban a szaktanárok szervezik meg. Az iskolai forduló feladatai elsősorban a tankönyvjegyzékben szereplő könyvek ismeretanyagára épülnek. A megyei fordulót a versenyfelelősök az erdőgazdaságok és a helyi partnerszervezetek segítségével szervezik meg. A versenyzők az írásbeli forduló értékelése alatt a versenyhelyszín közelében szakmai programon vagy terepgyakorlaton vehetnek részt.

A döntő írásbeli, szóbeli fordulóból és terepgyakorlatból áll. A szóbeli fordulón 5 perces kiselőadás keretében a versenyző beszámol saját kutatásai, megfigyelései alapján a lakóhelye vagy tágabb környezete (megyéje, régiója) természeti és környezeti értékeiről, azok állapotáról, a károsodások megelőzésének lehetőségeiről.

További információ:
<https://kaankarolyverseny.hu/>

Országos Grafikus Programozási Verseny

A Nemes Tihamér Nemzetközi Középiskolai Tanulmányi Versenyhez csatlakozva a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT) és az Informatika-Számítástechnika Tanárok Egyesülete (ISzE), az Oktatási Minisztérium támogatásával és az ALADDIN Alapítvány a diákinformatikáért támogatásával 1998 óta minden évben Logo programozási versenyt hirdet.

A verseny tárgya, követelményei:

- robotvezérlés (1–4. osztály),
- informatikai és programozási alapismeretek, felhasználói és kezelői felületek kialakítása,
- a Logo programozási nyelv alapvető elemei,
- rendszerszemléletű feladatmegoldás, algoritmusok kidolgozása, megvalósítása számítógépen.

A verseny háromfordulós. Az iskolákban tartandó, kétórás első fordulóban elsősorban a tanulók analízis képességét teszik próbára, két részben:

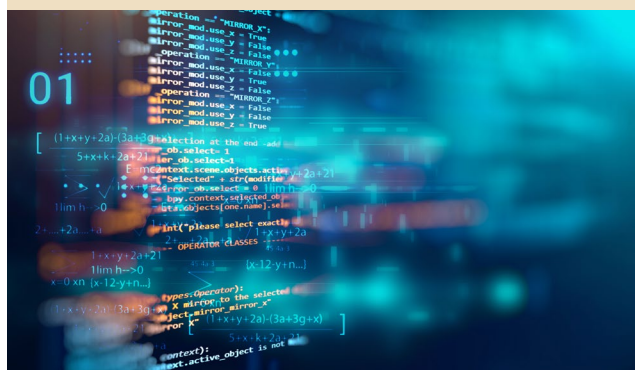
Az egyik 60 percen papíron, számítógép használata nélkül: 3–4 kisebb feladatot (algoritmus- vagy programrészletet, működési vázlatot) kapnak a diákok, és olyan kérdésekre kell választ adniuk, mint például (1) mit rajzol?, (2) milyen feltételek mellett működik?, (3) mi hiányzik belőle?, (4) mire használjuk a paramétereket?, (5) megoldja-e a kitűzött feladatot? stb. A másik 60 percen 2–3 egyszerű feladatot kell megoldani számítógépen.

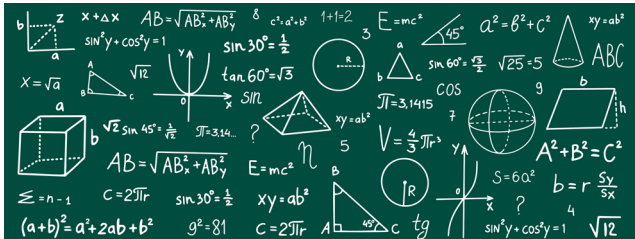
A második fordulóban három-négy kisebb, konstruáló, szintetizáló jellegű feladatot kell megoldaniuk a diákoknak IBM PC számítógépen; a rendelkezésre álló idő itt is két óra. (Csak a futási eredményt értékelik, nem a megírt program szövegét.)

A harmadik fordulóban 3–4, már komolyabb, konstruáló, szintetizáló jellegű feladatot kell megoldani; a rendelkezésre álló idő három óra. A versenyzőknek e nagyobb lélegzetű feladat(ok) megoldását meg kell tervezniük, a programo(ka)t meg kell írniuk, számítógépet használva fel kell éleszteniük.

A verseny megrendezésében közreműködik az Eötvös Loránd Tudományegyetem Informatikai Kara.

További információ: <http://logo.inf.elte.hu/>

Zrínyi Ilona Matematikaverseny

A verseny elsődleges célja a matematika népszerűsítése. Az összeállított feladatsorokkal elsősorban a tanulók logikus gondolkodását kívánjuk mérni. A szervezők lehetőséget szeretnének biztosítani arra, hogy az iskolák 2–12. osztályos tanulói összemérhessék matematikai tudásukat.

A versenyen az iskolák 2–12. osztályos tanulói vehetnek részt. (A 0. évfolyamos tanulók a 9. évfolyamosok között indulhatnak. A későbbiekben ezek a tanulók azon az évfolyamon versenyezhetnek, melynek matematika-tananyagát tanulják.)

A versenyt a 2–8. osztályos versenyzők számára egy kategóriában, a 9–12. osztályos versenyzők számára két kategóriában (gimnázium és szakgimnázium) rendezik.

További információ:

http://www.mategye.hu/?pid=zrinyi_verseny

Országos angol nyelvi verseny általános iskolások számára

A verseny meghirdetője a békéscsabai Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola. A verseny alapvetően a célból jött létre, hogy egy gyermekbarát, a tanulók életkori sajátosságaihoz alkalmazkodó, érdeklődésükre számot tartó tehetséggondozó versenyt megrendezzen, a tanulói személyiség kibontakoztatásáért adottságaikkal, fejlődésükkel, tevékenységeikkel, szerzett tapasztalataikkal összhangban. A tanulók célnyelvi információk kezelésével, értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos képességeinek fejlesztése, az angol nyelv tudatos és igényes használatára nevelő, a tanulók élethelyzetében előforduló, motiváló feladatokkal. Cél továbbá kommunikációs kultúrájuk fejlesztése, más kultúrák iránti nyitottság, megértés, és információcsere elősegítése. Sikerélményt nyújtó megmérettetési lehetőség és versenyrutin megszerzésének biztosítása a tanulók számára egységes, objektív és átlátható értékelési rendszer alkalmazásával.

A verseny kategóriái korcsoportok szerint:

- I. kategória: 7. évfolyam
- II. kategória: 8. évfolyam

További információ:

<http://jankayiskola.hu/angolverseny/index.html>

Less Nándor Földrajzverseny

A verseny célja, hogy összevethessék tudásukat azok a tanulók, akik szeretik a szűkebb-tágabb környezetüket, a földrajz tantárgyat és aggódnak a környezetünk állapotáért. További cél, hogy a tanulók rugalmasan ismerjék meg a nyitott és globális világot, a természetföldrajzi jellemzők megismerésével, a topográfiai tudás és a térbeli tájékozódás képességének megszerzése mellett értsék a világ működését és különböző típusú kapcsolatrendszerét, kiszolgáltatottságait, azok összefüggésrendszerét, hogy alkalmazkodni tudjanak a kihívásokhoz.

A versenyt olyan tanulónak szervezik, akik az alapkövetelményeken túl többet szeretnének tudni az őket körülvevő világról, globálisan átlátják Földünk és környezetünk jelenségeit, összefüggéseit, komplexen tudják értékelni a természeti és társadalmi folyamatokat. A verseny célja az is, hogy hozzájáruljon a földrajztanítás tartalmi, de főként módszertani megújításához. E cél megvalósítása érdekében folyamatosan modernizálják a feladattípusokat is.

A verseny kategóriái:

- I/A. kategória: 7. évfolyam
- I/B. kategória: 8. évfolyam
- II. kategória: 9. évfolyam (10. évfolyam, ha abban az évben tanulják a természetföldrajzot)
- III. kategória: 10–12. évfolyam

További információ:

<https://less.foldrajzverseny.hu/>

További tanulmányi versenyek:

https://www.oktatas.hu/koznevelo/tanulmanyi_versenyek

SPORI!

Számítások a kosárlabdában és az informatikában is vannak

Rovatunkban hónapról hónapra olyan fiatal sportolókat szólaltatunk meg, akik az évek során kitartó munkával egyre feljebb és feljebb jutottak választott sportágukban. Spori! című rovatunkban ezúttal a szívemhez közel álló sportról volt lehetőségünk beszélgetni egy kiváló játékosal. A fiatal kosárlabdázó már az első osztályban pattogtatta a labdát, kitartása elrepítette egészen a Vasas Sport Club felnőtt férfi kosárlabdacsapatáig, illetve bekerült az U19-es válogatottba is. Motiváló riportbeszélgetés **Pleesz Ádám** kosárlabdázóval.

Szöveg: Karkó Ádám

Ahol elkezdődött

Ádám pályafutása hatéves korában kezdődött. Miután belépett alma materjének kapuján, nem sokkal később már sportolni kezdett. Szülei úgy gondolták, hogy fiukban nagy tehetség lakozik a sport terén. Bár nem erőltették, hogy kosárlabdázni kezdjen, mégis javasolták neki, hogy érdemes volna ezzel foglalkoznia. „Az iskolában volt egy kosárlabdaedző, aki nagyon szimpatikus volt a szüleimnek. Nyilván beleegyeztem, ki akartam magam próbálni a sportban” – mondta Ádám. Viszont gyerekkorában más sportot is kipróbált: focizott, úszott, lovagolt. „Amikor kisebb voltam, egészen sokféle dolgot csináltam” – mesélte. Negyedik osztály környékén járt, amikor kiadták az ukázt számára: válasszon egy sportot, amit tényleg szívvel-lélekkel csinálna, és teljesedjen ki abban. Így esett a választás végül a kosárlabdára. „Úgy gondoltam, hogy ehhez a sporthoz volt mindig is a legtöbb tehetségem” – fejtette ki a fiatal kosaras.

Ádámot már fiatalon felkarolta a Vasas SC, hiszen a klub a körzeti iskolákba rendeli ki edzőit azzal a céllal, hogy felfedezzék a tehetségeket. „Rendes iskolai csapatunk volt már akkor, bár gyerekek voltunk, mégis minden erőnket beleadtuk az edzésekre. Az edzőnk nagyszerű ember volt, aki nemcsak a kosárlabdához értett, hanem a gyerekeket is jól kezelte és nevelte. Alsó tagozaton néhány évig *Magyar Zoltán* volt az edzőm, és biztos vagyok abban, hogy az ő istápolása nyomán maradtam meg a kosárlabda mellett” – mesélte Ádám.

A kosarasnak két példaképe is van a sport világából. Felnevez *Andrés Iniesta* kitartására, a sporthoz való

Fotó: Bornyi Márton

Fotó: FIBA

hozzállását irigykedve figyeli. Ádám szerint a méltán híres spanyol focista mindig a sportra tudott koncentrálni, és a magánéleti balhékat – amennyire lehetett – a háttérbe szorította. A kosarasok közül pedig áhítattal emlékezett meg *Kobe Bryant*-ról, akiből csak úgy dőlt a győzni akarás élménye, hajtotta a játék, kiváló játékos volt, és Ádámhoz hasonlóan sokaknak jelentett óriási motivációt. „Úgy tudom, hogy sokszor hajnalonta már a pályán volt, és edzett. Hű volt a csapatához, ami óriási erőt ad abban, hogy ne bizonytalanodjak el, hanem én is hű maradjak a csapatomhoz.”

Ziccerek a tanulásban?

Ádám a budapesti Eötvös József Gimnázium tanulója volt, a középiskolai évekből az osztályfőnökének köszönheti talán a legtöbbet. „Nagyon sokat támogatott, hitt bennem, és persze nagyon jól tudta, hogy nem lustaságból adódtak olyan alkalmak, amikor éppenséggel nem tudtam jól teljesíteni; mert az iskolában ugyanúgy jól akartam mindig teljesíteni, mint a pályán.” Eppen ezért gyakran elengedte a fiatal sportolót edzőtáborokba, különféle engedményeket kapott – ami ne tévesszen meg senkit, nem azt jelenti, hogy kivételeztek volna vele! Ugyanakkor az Eötvös tanárai is mind hasonlóképpen álltak Ádám sportteljesítményéhez, hiszen mindenki, ahol tudott, ott segített. Nem voltak különösebben olyan fenntartásaik a tanároknak, hogy

bizonyos esetekben ne vették volna számításba a kosárlabdázó versenynaptárát. „Jól ismertek engem a tanárain, szorgalmas voltam mindig, szóval nem azt kellett végignézniük, hogy ellébecolom az órákat és a dogákat, szerettem suliba járni, és ennek nagyon örültek.”

Ádám napjainkban az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) másodéves programtervező informatikus hallgatója. Ugyanakkor a fiatal kosárlabdázó elmondta lapunknak, hogy bár polgári foglalkozást is választott a sport mellett, mégsem gondol úgy a leendő munkahelyére, hogy az a kosárlabdapályán kívül történik. Amíg tud és bírja, addig mindenképp játszani fog, és majd, ha egyszer – ne adj' isten – elfáradt, akkor mégis lesz egy szakmája, amivel a pályán kívül is boldogulhat. Talán e kettő nem is áll messze egymástól: mert számítások a kosárlabdában és az informatikában is vannak.

Megfelelések és célok

Ádám az elmúlt egy évben végezte első egyetemi évét az ELTE-n, mialatt komoly edzéseken kellett részt vennie, ugyanis nemrégiben zajlott az U19-es kosárlabda világbajnokság, ahol a magyar csapat 16. helyezést ért el. „Az egyetem első szemeszterében a klubcsapatomra koncentráltam, hiszen újonnan érkezőként igyekeztem mihamarabb beilleszkedni a felnőtt csapatba. Az egyetem második félévében több edzőtáborban kellett részt vennem a válogatottal, hiszen tavasszal kezdődtek meg

a felkészülési mérkőzések az U19-es világbajnokságon, nyáron pedig elkezdődött a világbajnokság” – mesélte Ádám. Gyakran voltak olyan esetek is, ahol 10 vagy akár több napra is elszóltotta őt a válogatott csapat, ezért – akárhogy is számoljuk – sok időt töltött távol az egyetemről. Mivel számos meccse volt, az első vizsgaidőszak sem volt a leglélekmelengetőbb időszaka a fiatal kosarasnak, viszont a második félévben már okosabban járt el, ugyanis egyéni tanrendet kérvényezett, amit szerencsére meg is kapott. Ennek lényege, hogy a tanárok – bizonyos határig – különböző engedményeket tehetnek az adott hallgatónak.

Az elmúlt egy év tehát igazán hektikusnak bizonyult. De facto két új csapatnak lett tagja Ádám, amelyeknek a dinamikája és a csapat-összetartozás élménye teljesen másféle. Ugyanis a Vasasban a felnőtt csapatban játszik, ami annyit tesz, hogy akadnak olyan csapattársak, akik már jóval idősebbek Ádámnál, vagy régebb óta játszanak együtt, ezért ismerik a csapattagok egymás mozgástechnikáit, rezdüléseit, taktikáit. Míg az U19-es válogatottban vele egyidős csapattagokkal játszhat, akikkel jobban „érzik” egymást, elvégre egy korosztályba tartoznak, így a dinamikájuk is kifinomultabbnak tűnik számára, bár ez nem jelenti azt, hogy egyik vagy másik csapat jobb vagy rosszabb volna. Egész egyszerűen vannak különbségek.

Ádámnak nagy célja, hogy jövőre beválogassák az U20-as keretbe, ugyanis jövőre U20-as kosárlabda-Európa-bajnokság lesz, ahol mindenképpen szeretne játszani. Illetve fontosnak tartja, hogy a jelenlegi klubcsapatával felkerüljenek másodosztályból az első osztályba. Bár nem feltétlenül a legnagyobb célja egy csapatnál eltölteni sportkarrierjét, azt nem zárja ki, hogy a mostani csapatával haladjon tovább azután, ha már elérték az első osztályt. „Persze az is hatalmas dolog volna, ha beválogatnának a felnőtt válogatottba” – mondta Ádám. Hozátette: külföldi csapatokban nem gondolkodott az utóbbi időben, de nem zárná ki, hogy egyszer átpártol egy másik, külföldi csapathoz. „Meglátjuk, mit hoz a jövő!”

Testben és lélekben is épen

Egy sportolónak nem csupán fizikailag kell topon lennie – erről már korábbi interjúinkban sokszor írtunk. Ádám a szezon során egyszer lelkileg lejjebb engedett: önbizalma megcsappant, ami hatással volt a teljesítményére is. Szerencsére hamar kísértált ebből a problémából: „visszagondoltam azokra a meccsekre, ahol nagyon jól ment a játék. Sőt, sokszor vissza is néztem azokat a mérkőzéseket, ahol jól teljesítettem, és elképesztően nagy motivációt tudott adni nekem abban, hogy a továbbiakban is hasonlóan játszjak.” Hozátette: mindkét csapatnál, ahol játszik, vannak sportpszichológusok, akiket rendszeresen meglátogatnak a játékosok. „A sportpszichológusok gyakran olyan praktikákat javasolnak, hogy miként tudom kizárni a külvilágot, hogyan lehet csak a meccsre koncentrálni, hogyan tudod megnyugtatni, vagy éppen fejben »bepörgetni« magad” – fejtette ki Ádám.

Fotó: FIBA

A kosárlabdázó szerint ahhoz, hogy az ember bekerülhessen a nemzeti válogatottba vagy egy igazán ismert csapat játékosává lehessen, nagy elhivatás kell. Úgy gondolja, olykor nehéz összeegyeztetni a tanulnivalót a játékkal, de igyekszik mindenhol továbbra is jól teljesíteni, bár az utóbbi időben az U19-es világbajnokság miatt csökkentette a tanulásra szánt idejét, helyette pedig inkább az edzésekre koncentrált, a jövőben ezen mégis szeretne változtatni, és megtalálni az egyensúlyt e két terület között. „A másik a szociális élet hiánya. Számítalan buliból kell kimaradnom, amit néha jobban, néha rosszabbul viselek. Amikor este felhívnak a barátaim, hogy menjek velük valahova, gyakran válaszolom azt, hogy nem lehet, mert muszáj, hogy eleget aludjak, hogy a testem tudjon regenerálódni. Persze ez nagyon nehéznek hangzik, ugyanakkor szerintem megéri feláldozni a közösségi életet az álmaim elérésének oltárán” – magyarázta Ádám.

A következő öt évében Ádám szeretné befejezni az egyetemet – amihez innen is sok sikert kívánunk neki! –, és persze, ahogy említette, szeretne a magyar első osztályban kosarazni. „Remélem, minden a terveim szerint alakul, de az volna a legjobb, ha a Vasas színeiben játszhatnék a jövőben is.”

Hozátette még, ha valaki a kosárlabdát választaná sportként, akkor fontos, hogy ha kudarc ér is bennünket, akkor merítsünk a korábbi sikereinkből, „hiszen kudarcok mindig lesznek, de az a nem mindegy, hogy miként dolgozzuk fel azokat. Nem szabad hagyni, hogy eltántorítson bennünket egy-egy rosszabb teljesítményű megmérettetés.”

Kulturális ajánló

Összeállította:
Vágóné Ugró Szilvia

► KIÁLLÍTÁS

Baselitz X Schiavone – Egymást metsző korok

Mi köt össze egy kortárs német és egy 16. századi velencei képzőművészt? Létezhet-e közöttük kapcsolódás közel ötszáz éves távlatban? Lehetnek-e szemléletbeli egyezések két alkotó között, akiket teljesen eltérő társadalmi és kulturális hatások értek? Összehasonlítható-e egy 20–21. századi német és egy itáliai

manierista műalkotás? Milyen szempontok mentén állítható egymás mellé korunk egyik legjelentősebb képzőművésze és a 16. századi Velence egyik különleges mestere?

A *Baselitz X Schiavone* című tárlat egy kiállítássorozat első darabja, amellyel a Grafikai Gyűjteményben őrzött kortárs és régi alkotások közötti párbeszédet kívánják elősegíteni. A kiállítás középpontjába az idén 85 éves *Georg Baselitz* grafikáit állították: a művész 2020-ban, a budapesti Grafikai Gyűjtemény 150 éves évfordulója alkalmából 30 nagy méretű grafikai alkotását adományozta a múzeumnak – most először mutatnak be ezekből válogatást a hazai közönségnek. *Baselitz* mellé egy olyan 16. századi itáliai mestert választottak, akihez a kortárs német művész többszörösen kapcsolódik, és akinek lapjait az 1960-as évektől gyűjti.

A tárlat két eltérő korszakban működött alkotó egyedülálló grafikai munkásságába nyújt betekintést a Szépművészeti Múzeumban őrzött lapok bemutatásával. Két eltérő korszak, két páratlan alkotó papírmunkái kerültek egymás mellé: együtt arra is rávilágítanak, hogy a „rég” és a „modern” grafika közötti távolság nem áthidalhatatlan.

További információ: <https://www.szepmuveszeti.hu/kiallitasok/baselitz-x-schiavone-egymast-metszokorok/>

► MÚZEUM

Mátra Múzeum, Gyöngyös

A Mátrába vezető 24-es út mentén található az MTM Mátra Múzeuma, amely Magyarország legnagyobb természettudományi gyűjteményével rendelkező vidéki múzeuma, s emellett jelentős helytörténeti és vadászattörténeti gyűjteménnyel is rendelkezik. A múzeum egyik legközkedveltebb része a Természettudományi Pavilon. Az Orczy-kert északi részén 2009-ben nyílt meg a Mátra Múzeum természetrajzi kiállításának és Magyarország második legnagyobb természettudományi gyűjteményének otthonául szolgáló pavilon. A mintegy 1200 négyzetméter alapterületű, háromszintes tárlat középpontjában egy 15 méteres épített kocsánytalan tölgy áll, amely – az élővilág színteztettségét is jelképezve – összeköti a kiállítás emeleteit. Felfelé haladva a gyökérszint, a cserjeszint, végül a lombkoronaszint állat- és növényvilága fogadja és öleli körül a látogatót. Ugyancsak ebben az épületben kapott helyet az Orczyak idején egykor a kertben álló orangerie-t idéző pálmaház. A természettudományi tárlat jelentős hányadát gerinces állatok adják. A kiállított fajok többsége a Mátrára és környékére, illetve a Kárpát-medencére jellemző. Két nagy vitrinben több mint 100 hazai, köztük számos ritka madárfaj látható. Önálló vitrinben kapott helyet néhány egzotikus madár is. Ugyancsak megtekinthetők itt a Mátra legfontosabb vadászható nagyvadjai, valamint hazánk legjellemzőbb emlősei. A Mátra Múzeum rendelkezik Magyarország egyik legnagyobb tudományos célú madártojás-gyűjteményével. A pavilonban található a növénykertként és élőállat-bemutatóként működő, kétszintes pálmaház. A 240 négyzetméternyi alapterületen trópusi, szubtrópusi növények körül több, izeltlábúakat, kétéltűeket és hüllőket befogadó terrárium, valamint édesvízi akvárium, egy talajba süllyesztett kis halas medence és egy madárröpde helyezkedik el. Minden korosztálynak tartalmaz időtöltést nyújt ez a páratlan múzeum.

Bővebb információ: <https://matramuzeum.nhmus.hu>

► KIRÁNDULÁS

Békéscsaba és környéke

Békéscsaba a Tiszántúl déli részén, Békés vármegyében található megyeszékhely. Az ország ezen pontja turisták által talán kevésbé látogatott, mint Sopron, Pécs, Tokaj vagy a Hortobágy, pedig számos látnivaló akad itt is. Békéscsabán kezdett dolgozni asztalosként *Munkácsy Mihály*, és itt rendezik meg – idén októberben immáron 26. alkalommal – a *Csabai Kolbászfesztivált*. Békéscsabán található a *Meseház*, a *Csabai Tanya-és Gabonatortészeti Kiállítóhely* is, ahol nyáron akár mezítláb is sétálhatunk az épületek között. Egész évben várja látogatóit a *Munkácsy Mihály Múzeum*, ahol az *Utazás TÉRben és IDőben* állandó kiállítás Munkácsy képeit mutatja be, de időszaki kiállítások is láthatók. A város különlegessége a számos múzeum és kiállítás mellett a *Peron Presszó* a Kőrös partján, ahol egy vasúti vagonból történik a kiszolgálás, és igazi „Utasellátó” csészéből ihatjuk a kávé, miközben a folyóban gyönyörködünk.

Békéscsabáról könnyen elérhető Gyula, ahol szintén akad látnivaló bőven, hiszen ott áll a Gyulai Vár és a méltán híres Gyulai Várfürdő is. A megyeszékhelytől mindösszesen 40 perces autótúr Szarvas, ahol sétálhatunk az Arborétumban vagy megnézhetjük a Mini Magyarország makettparkot is, este pedig részt vehetünk a Szarvasi Vízi Színház egyik előadásán. Azok pedig, akik kirándulni szeretnek, Békés vármegyébe érkezve felfedezhetik a *Viharsarok* kincseit, vagy vízitúrázhatnak a Kőrösökön.

► KÖNYV

Molnár György: **Pedagógia, innováció, technológia, digitális kultúra – A digitalizáció új irányai**

Typotex Elektronikus Kiadó Kft., 2023

A kötet monografikus jelleggel foglalja össze a digitalizációs folyamatokkal összefüggő jelenségeket, tendenciákat, legfontosabb törekvéseket, érintve a legújabb csúcstechnológiai megoldásokat, egészen a mesterséges intelligenciáig. A globalizáció, az IKT és a tudásrobbanás együttes hatása jelentős mértékű változásokat eredményezett a 21. századi társadalomban, amelyek modern életmódunk minden aspektusát kihívás elé állították. Ahhoz, hogy megbirkózzunk ezekkel a rohamos változásokkal, a munkaerőnek olyan készségekkel kell rendelkeznie, amelyek képesek kezelni a digitális korszakot jellemző elektronikus technológiák széles skáláját. Az oktatás minősége a legfontosabb motor a fejlődéshez és egy nemzet ereje a minőségi oktatáson alapul, ezért a szerző a sikeres oktatási rendszerekben végrehajtott különböző oktatási reformokat, stratégiákat és tendenciákat is megvizsgálja. A kötet az interdiszciplináris szemléletű megközelítést szem előtt tartva tárgyalja napjaink pedagógiai, innovációs és technológiai kihívásait, lehetőségeit, illetve megoldásait a digitalizáció jelenségeinek, valamint új irányainak kontextusában.

► FILM

Maria Montessori – Egy élet a gyermekekért

Olasz filmdráma, 94 perc, 2007

Maria Montessori az egyik legismertebb pedagógus. Egész felnőttkorában saját oktatási rendszerének elfogadtatásáért és az olasz rendszerbe való bevezetéséért küzdött. Pedagógiaja a mai napig ismert és alkalmazott, melynek alapelve, hogy minden gyermekben él a cselekvési vágy és a világ megismerésének igénye, ennél fogva biztosítani kell számukra a spontán, szabad tevékenység lehetőségeit, a megfelelő környezetet. Fontosnak tartotta, hogy a gyermek maga végezzen el mindent, ami fejlődését elősegíti, önmaga alkossa meg képzetét, fejlessze érzékszerveit, építse fel tudatát. A film ennek a kiváló orvos, pedagógusnak az életét mutatja be, nehézségeivel és örömeivel együtt. Láthatjuk, hogyan született meg pedagógiaja, hogyan cselekedtetta a kicsinyeket, és milyen eredményeket ért el élete során egy olyan környezetben, ahol a nők csak igen kevesen voltak orvosok, pszichológusok.

Szárhegyi csata

▶ 1658. szeptember 6.

Szöveg: **Senkár Dóra**, történelem–angol tanár szakos hallgató

365 évvel ezelőtt, 1658. szeptember 6-án zajlott egy sokak számára talán nem ismert, de számos legendában tovább élő, hősieles küzdelemmel járó összecsapás, a szárhegyi csata.

Gyergyószárhegy Erdély keleti részén, a festői Gyergyói-medencében helyezkedik el. A település határában, a Tatárdombon áll ma is az az 1908-ban állított emlékoszlop, mely a *Gábor deák* vezette háromszáz fős székely sereg vakmerőségének állít emléket. Történt ugyanis, hogy 1658-ban az Oszmán Birodalom hadjáratot indított *II. Rákóczi György* erdélyi fejedelem ellen büntetésként azért, amiért egy évvel korábban a Porta engedélye nélkül, szövetségben a svédekkel, a lengyel korona megszerzése céljából megtámadta Lengyelországot. A török haderő augusztus 19-én tört be a Bodzaszoroson keresztül, s a Barcaság és Háromszék pusztítása után északi irányba fordult. Szeptember 6-án egy körülbelül háromezer főt magába foglaló ellenséges csapat felégette a Szárhegy szomszédságában található Ditrót, azonban Szárhegynél megállásra kényszerült, hiszen a *Gábor deák* vezette háromszáz fős székely sereg az útjukat állta.

A kapákkal és kaszákkal felfegyverkezett székely sereg leleményes módon a kancsóik és fazekaik egy részét a fű közé rejtette, míg a másik részét botokra helyezve egy dombra állították, melyet a tatárokból és moldvaiakból álló haderő az ellenségnek nézett, azonban megfutamodni nem tudott, mert a lovak lába beleszorult a mocsaras területen elhelyezett kancsóikba, fazekakba.

A mondákban csak egy egyszerű, a harchoz nem értő férfiként ábrázolt *Gábor deák* – a valóságban azonban valószínűleg jelentősebb katonai tapasztalattal rendelkező – vezette székely sereg kihasználva az alkalmat, megtámadta az ellenséges hadat, s végül legyőzte azt. A csata során az ellenség oldalán harcoló tatárok és moldvaiak közül körülbelül 1750-en veszítették éle-

tüket, míg a székelyek részéről csupán 15-en lelték halálfukat.

Az egykori ütközet helyszínéül a mai Gyergyószárhegy és Ditró települések között elhelyezkedő Tatárdomb szolgált, ahová több mint 450 elesett tatárt és moldvait temettek el, míg „a többi farkasok és hollók falták fel”, ahogyan *Orbán Balázs* (1829–1890) neves író, néprajzi gyűjtő is fogalmaz az 1868-ban napvilágot látott *A Székelyföld leírása* című munkájában.

A monda szerint több, félelmet nem ismerő székely asszony is harcolt a szárhegyi csatában. Az egyikük volt *Puskás Klára*, akiről így szól a legenda: „*A várandós Puskás Klára egy termetes, ditrói asszony volt, aki a támadás alatt éppen a mezőn dolgozott. Láttta, hogy a tatárok egy kisebb csapata épp átkelni igyeckszik a Maroson, egy boronafa segítségével. Vasnyársat ragadott (amire a szárítandó gabonakévéket szokták felszúrni), és a rögtönzött átkelő végére állt. Az egyenként érkező tatárokat – mind a hetet – felnyársalta, míg ő magának a haja szála sem görbült. Ezután vidáman hazament és három egészséges fiúgyermeknek adott életet.*” (Garda, 2012)

Egy másik, a csata sikerességében nagy szerepet játszó asszony pedig a táltosságáról híres *Bákainé* volt, aki a monda szerint előre megjövendölte, hogy halálát követően fog megérkezni az ellenség, és utasította a szárhegyi kaszáló és arató embereket a csatára való készülésre. Az ellenséges csapatok érkezésekor *Bákainé* fekete ló hátán vágatva visszatért, és látva, hogy a szárhegyiek megfogadták a tanácsát, a székelyek győzelméről adott hírt.

Az események számos magyar költőt és író is megihlettek. *Jókai Mór Puskás Kalári* című költeménye 1898-ban, míg *Benedek Elek* alkotása, *A táltos asszony* 1968-ban látott napvilágot. Általuk *Puskás Klára* és *Bákainé* mondája, valamint az 1658-as szárhegyi csata emlékezete ma is tovább él.

Felhasznált irodalom

B. Szabó János (2001): *II. Rákóczi György 1658. évi török háborúja. Hadtörténelmi közlemények*, 114. évf., 2–3. szám.

Garda Dezső (2012): *A kastély árnyékában, Gyergyószárhegy története 1849-ig*. Státus Kiadó, Csíkszereda.

<https://legendarium.ro/legendak/gyergyoszek/gabor-deak>

Iránytű

Összeállította:
Vágóné Ugró Szilvia

Lezajlott a 62. Rátz László Vándorgyűlés

2023. július 4–7. között szervezték meg a 62. Rátz László Vándorgyűlést a budapesti Graphisoft parkban. A konferencia első napján *Kosztolányi József*, a Bolyai János Matematikai Társulat (BJMT) oktatási szakosztályának elnöke köszöntötte a jelenlevőket, valamint az esemény szervezőit. Jelen volt *Bojár Gábor*, a Graphisoft elnöke, *Rákóczi Ildikó*, a BJMT elnöke, *Simon Péter* BJMT-főtitkár, valamint *Kosztra Gábor* BJMT-titkár. A köszöntőbeszédet követően megemlékezéseket tartottak azokról az elhunyt, remek matematikatanárokról, akik résztvevői voltak az elmúlt vándorgyűléseknek, és munkájukra a szakma elismeréssel tekint vissza. Az eseményen átadták a Beke Manó Emlékdíjakat és a Reményi-díjakat. A konferenciányitó eseményen Bojár Gábor *Matematikaoktatás mint az ország egyetlen gazdasági kitörési pontja* címmel tartott előadást, majd a 2022. évi Rátz Tanár Úr Életműdíjjal kitüntetett Erdős Gábor *Emlékezetes feladatok* címmel, míg Varga József *Tehetség-gondozás matematikából Kecskeméten az elmúlt 30 évben* címmel tartott rendhagyó előadást.

2024-ben már nem lesz informatika érettségi

Informatika vizsgatárgyból utoljára a 2023. október-novemberi vizsgaidőszakban lehet érettségi vizsgát tenni, ezt követően a vizsgatárgy megszűnik, azaz javító vagy pótló vizsga letételére sem lesz lehetőség még abban az esetben sem, ha a vizsgázót a vizsga-

bizottság a vizsgatárgyból javító vagy pótló vizsgára utasította. Viszont a 2024 előtti vizsgaidőszakokban digitális kultúra vizsgatárgyból csak azok a tanulók vizsgázhatnak, akik a 2020-ban bevezetett, módosított Nat szerint kezdték meg tanulmányaikat, és 2024-ben vagy később tennék le a rendes érettségi vizsgákat, de előrehozott, illetve azt követően szintemelő, vagy pótló vizsgát szeretnének tenni ebből a vizsgatárgyból.

Minden harmadik iskola Magyarországon ma Ökoiskola

2023. június 9-én ünnepélyes keretek között adták át az Ökoiskola címeket Budapesten. Az ökoiskola-hálózat jó példája a generációk közti kapcsolódásnak, a nemzedékek közti együttműködésnek. Nagyon fontos az infrastruktúra, a szabályozás, a tankönyvek, de a legfontosabbak mégis a programban részt vevő emberek, pedagógusok, igazgatók és szülők, akik a gyerekeket bevezetik az élet tiszteletébe, a környezet szeretetébe, és tudatosítják bennük a fenntartható világ fontosságát. Az ünnepség keretében összesen 118 új taggal bővült az ökoiskola-hálózat, további 91 intézmény másodízben nyerte el a minősítést, 102 iskola pedig megkapta a három sikeres pályázat után járó Örökös Ökoiskola címet, így jelenleg 1402 ökoiskola működik ma Magyarországon.

NEKROLÓG | Elhunyt **Csapó Benő** professor

Előző lapszámunkban számoltunk be *Csapó Benő* hetvenedik születésnapjának köszöntéséről. A lapszám megjelenését követően kaptuk a hírt tragikus balesetéről, haláláról. A professor életéről és munkásságáról lapunk szerkesztőbizottságának tagja, *Kaposi József* az *Új Pedagógiai Szemlé*ben így fogalmazott:

„Csapó Benő igazi műhelyteremtő professor volt, aki – miként a legjobbak – képes volt a nemzetközi kihívások és a hazai hagyományok ötvözésére. Józsolgálati követe volt a nagyvilágban a magyar szellemi teljesítménynek. Elkötelezettje volt a tudományos normáknak, tisztelte az adatokat, a tényeket, az ezekre épülő oktatáspolitikát, és rendíthetetlenül képviselte a minőséget. Tehetséges volt, és hihetetlen innovációs energia működött benne nemcsak a természettudomány és az oktatás világában, a pedagógiai mérések tekintetében, de a tudomány egyéb területein és a mindennapokban is. Egyedi tehetségű, mondhatni reneszánsz emberként élt, mégis a mindenkinek jó minőséget garantáló (finn, észti), méltányos oktatási rendszert propagálta. A hazai oktatás minőségi javítása kulcskérdésének a mérési kultúra és a kutatásalapú tanulás terjesztését, a pedagógusképzés és a tanári szakma professzionalizálását tartotta. Egyben erre mintát is adott, hiszen a Csapó Benő vezette szegedi egyetemi műhely számos tudóst nevelt ki az elmúlt évtizedekben, akik az ország több egyetemén képviselik a mesterről tanultakat.

Temetése 2023. július 21-én a szegedi belvárosi temetőben volt, amelyen a nemzetközi és hazai tudományos világ és a szegedi közélet számos képviselője megjelent.

Pályázatok

Összeállította: **Vágóné Ugró Szilvia**

A szabadság versei

Ajak Város Önkormányzata, az ajaki Kultúra Háza és Könyvtár Nonprofit Kft., az Ajaki Tamási Áron Katolikus Általános Iskola és AMI, Óvoda és Bölcsőde, a 30 éves Országos Mécs László Irodalmi Társaság szakmai támogatásával hagyományteremtő céllal meghirdeti *A szabadság versei* című szavalóversenyt, mellyel tiszteleg az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc emléke előtt.

A pályázók köre: Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar vármegye valamennyi 7–12. évfolyamos diákja.

A szavalóverseny időpontja és helyszíne: 2023. október 20., 10 óra, Ajaki Tamási Áron Katolikus Általános Iskola és AMI, Óvoda és Bölcsőde

A szavalóversenyre jelentkezni **2023. október 16-ig** lehet az alábbi jelentkezési és regisztrációs úrlapon: <https://forms.gle/ryDzyXMHAfcdQT8u8>

Díjazás: Kategóriánként az 1., 2., 3. helyezett oklevél és értékes ajándécsomag-díjazásban részesül, valamint egy fő részére a 30 éves Országos Mécs László Irodalmi Társaság különdíjat biztosít.

További információ: <https://shorturl.at/gsbM3>

Ásd bele magad! – plakáttervező pályázat

A Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. az Agrárminisztérium Természetmegőrzési Főosztályával karöltve kreatív alkotópályázatokat hirdet, az év emlése, a vakond témakörben, középiskolás fiatalok részére. Sok kerttulajdonost bosszantanak a vakondtúrások. De miért lehet hasznos társ a kertben a vakond? Miért szép és hasznos egy göröngyösebb talajú kert? Miért jó, ha meghagyjuk a vadvirágokat a kertünkben? Miért jó, ha a vakondon kívül a kertünkbe látogatnak a madarak, békák, denevérek, méhek és lepkék? A feladat megmutatni a válaszok közül egyet-kettőt a kerttulajdonosoknak egy plakáton. A legjobb alkotások természetvédelemmel kapcsolatos ajándéktárgyakban és élményajándékokban részesülnek!

Pályázók köre: középiskolás fiatalok

Beküldési határidő: 2023. október 15.

További információ: <https://shorturl.at/txEPX>

A nyár gyermekei

A Csorba Győző Könyvtár rajzpályázatot hirdet óvodások és általános iskolák alsó tagozatos tanulói részére *Kormos István* költő, műfordító születésének 100. évfordulója alkalmából. A pályázatra nevezők a költő bármelyik gyermekversehez, verses meséjéhez vagy meséjéhez készített illusztrációval nevezhetnek. (A költő verseskötetei kölcsönözhetőek a Csorba Győző Könyvtár bármelyik fiókkönyvtárából, illetve elérhetőek a Petőfi Irodalmi Múzeum honlapján lévő digitális könyvtárból.)

A pályamunkákat A/4-es méretben tetszőleges technikával (tempera, pasztell, zsírkréta, filctoll, ceruza, egyéb) lehet elkészíteni.

Beküldési határidő: 2023. szeptember 20.

Pályázók köre: Óvodások és általános iskolák alsó tagozatos tanulói

További információ: <https://shorturl.at/nxAO3>

Ismerkedj a szakmákkal!

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara pályázatot hirdet több kategóriában, melynek témája a szakmákkal való ismerkedés.

1. kategória: 10–12 éves gyerekek jelentkezhetnek rá. Feladatuk rajz készítése A/4-es méretben, mely bármely technikával készíthető, lehet rajz, festmény, kollázs, montázs.

2. kategória: 13–15 évesek, akiknek feladatuk a kreatív alkotás, szövegírás. A pályamű lehet egy videóval rögzített rövid szöveg, rap, slam, vers, levél, fogalmazás, videós montázs, amit alkotója ad elő.

Díjazás:

1. kategóriában: 1. díj: Művész szett 30.000 Ft értékben 2. díj: Művész szett 20.000 Ft értékben 3. díj: Művész szett 10.000 Ft értékben

2. kategóriában: 1. díj: Szórakoztató elektronikai eszköz 30.000 Ft értékben; 2. díj: Szórakoztató elektronikai eszköz 20.000 Ft értékben; 3. díj: Szórakoztató elektronikai eszköz 10.000 Ft értékben.

Beküldési határidő: 2023. szeptember 26.

További információ: <https://shorturl.at/puyIK>

A Richter TETT-mesepályázatot a Szabó Szabolcs Alapítvány szakmai partnerségével hirdetjük meg.
Fővédnökök: Döbrentey Ildikó és Levente Péter
Eszmei támogató: Oktatási Hivatal

TE ÉS A TERMÉSZETTUDOMÁNYOK
mesés történetek

2023.

Természettudományos mese- és történetíró pályázat

általános iskolás és középiskolás diákoknak

Szereted a környezetismeretet, természetismeretet, földrajzot, biológiát, fizikát, kémiát, vagy egyszerűen csak kíváncsi vagy és érdekel a világ működése? Ezzel a tudásoddal fűszerezve **írd egy mesét vagy más történetet!** Küldd be, mi elolvassuk, a legjobbakat díjazzuk. Ha segítségre van szükséged, kérd **tanárod** vagy más, számodra bölcs tanácsokat nyújtani tudó személy útmutatását, ő lesz a te **mentorod**. Kétfős csapatok is jelentkezhetnek a pályázatra. Figyelj a határidőre! A legjobb írásokból **TETT-könyvet** készítünk, aminek most te is szerzője lehetsz!

Díjak és nevezési kategóriák:

Nevezni egyénileg vagy kétfős csoportban lehet három korcsoportban:

1. korcsoport: 3-5. osztályos tanulók
2. korcsoport: 6-8. osztályos tanulók
3. korcsoport: 9-12. osztályos tanulók

A legjobbnak tartott kb. 100 alkotást könyv formában kiadjuk. Ezen felül minden kategóriában a három legkiválóbbnak ítélt pályamunkát díjazzuk (kétfős nevezés esetén fele-fele arányban):

- I. helyezett: 300.000 Ft értékű díj**
- II. helyezett: 250.000 Ft értékű díj**
- III. helyezett: 200.000 Ft értékű díj**

Lépj a TETT-ek mezejére!

Beküldési határidő: 2023. november 14.

A pályaműveket a www.tettmesepalyazat.hu weboldalon keresztül lehet beküldeni.

www.tettmesepalyazat.hu

MÚZEUMOK ŐSZI FESZTIVÁLJA

Jövő! Menő! Múzeum!

szeptember 25.
→ november 12.
2023

Csak természetesen

Múzeumi kulisszatitkok

Hozzáférhető múzeum

Múzeumi szünetelő

Speciális programok

Értékeink újratöltve

Múzeumi ősbúcsúztató

Tanárok és órodapedagógusok napja

16+ Kerülj pályára!

Fitnmúzeum

SZERVEZŐ:

PARTNEREINK:

www.oszifesztival.hu